

บทความวิจัย

เรื่อง ลัทธิเกาได้กับบทบาททางการเมือง

โดย

นางสาวกนกวรรณ พิมพ์สุวรรณ

รหัสนักศึกษา 05590739

โครงร่างวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษารายวิชา 450 112 การศึกษาเอกเทศ

สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2562

คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทความวิจัย	เรื่อง ลัทธิเกาไดกับบทบาททางการเมือง
ผู้เขียน	นางสาวกนกวรรณ พิมพิ์สุวรรณ
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. ชูสิทธิ์ วิรุณหะ
สาขาวิชา	เอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
ปีการศึกษา	2562

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาบทบาททางการเมืองของขบวนการต่อต้านอาณานิคมโดยองค์กรเกาได ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาประวัติและแนวคิดของลัทธิ พัฒนาการการของลัทธิจนถึงปัจจุบัน รวมถึงศึกษาการเคลื่อนไหวของลัทธิเกาไดในการต่อต้านอาณานิคมฝรั่งเศสในช่วงปี ค.ศ.1945-1954 ตลอดจนวิเคราะห์ผลของการดำเนินงานทั้งในฐานะองค์กรทางศาสนาและทางการเมือง

ผลการศึกษาพบว่าลัทธิเกาไดได้ถือกำเนิดภายใต้วิกฤตทางการเมืองและทางเศรษฐกิจของเวียดนามใต้ ซึ่งอยู่ในการปกครองของอาณานิคมฝรั่งเศส และอาศัยความสอดคล้อง ความคุ้นเคยและลักษณะด้านวัฒนธรรมของผู้คนในภาคใต้และความร่วมมือของคนชนชั้นกลางผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่นมาเป็นเครื่องมือในการขยายอิทธิพล ลัทธิเกาไดได้สร้างระบบการดำเนินงานที่มีแบบแผน แนวคิดหลักคือสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและสร้างความเท่าเทียมกันของคนในสังคม ด้วยแนวคิดนี้จึงนำไปสู่การก้าวเข้ามาับบทบาททางการเมืองของลัทธิ โดยการนำศาสนามาใช้ในการปลุกกระดมมวลชนให้ก่อการกบฏเพื่อความเป็นอิสระของชาติ อีกทั้งเข้าร่วมขบวนการชาตินิยมที่ต่อต้านรัฐบาลอาณานิคมและพรรคคอมมิวนิสต์ จากการเคลื่อนไหวทางการเมืองทำให้ลัทธิเกาไดได้ถูกบังคับให้ยุติบทบาททั้งทางการเมืองและทางศาสนา แต่ภายหลังก็สามารถฟื้นฟูฐานะทางศาสนาขึ้นมาได้อีกครั้งในปัจจุบัน

บทนำ

เวียดนามเป็นพื้นที่ที่สังคมเปิดกว้างโดยเฉพาะเวียดนามใต้ ทำให้เวียดนามเป็นประเทศที่มีความหลากหลายเชื้อชาติและศาสนา ทั้งศาสนาดั้งเดิมที่ดำรงอยู่ในเวียดนามเป็นเวลานานเช่น ลัทธิเต๋า ลัทธิขงจื้อ ศาสนาคริสต์ และศาสนาพุทธ ตลอดจนศาสนาของคนกลุ่มน้อยบางกลุ่มอย่างความเชื่อเรื่องวิญญาณภูตผีของชาวไทดำ ชุมชนฮินดูในเมืองโฮจิมินห์ ศาสนาพุทธนิกายเถรวาทในเวียดนามใต้ นอกจากนี้เวียดนามมีลัทธิที่เกิดขึ้นเป็นเวลาไม่นานอย่างลัทธิเกาได (Cao Đài) และลัทธิหว่าห่าว¹ (Hòa Hảo) ความหลากหลายทางศาสนาเหล่านี้สามารถผสมผสานกับวัฒนธรรมดั้งเดิมและกลายเป็นส่วนหนึ่งในวัฒนธรรมของเวียดนามปัจจุบัน แม้ว่าปัจจุบันรัฐบาลมิได้ยอมรับศาสนาเหล่านี้อย่างเป็นทางการก็ตาม ลัทธิเกาไดเป็นขบวนการทาง

¹ ก่อตั้งเมื่อปี ค.ศ. 1939 เน้นการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์แต่อิงหลักความเชื่อทางพุทธศาสนาและการบูชาบรรพบุรุษ ลัทธิหว่าห่าวเป็นหนึ่งในองค์กรทางศาสนาที่ต่อต้านอาณานิคมฝรั่งเศส ลัทธิฮว่าฮ่าวได้รับการยอมรับว่าเป็นศาสนาหนึ่งในเวียดนามเมื่อปี ค.ศ.1999

ศาสนาที่ก่อตั้งโดยกลุ่มข้าราชการและเจ้าของที่ดินในโคชินจีนช่วงยุคอาณานิคมฝรั่งเศส ภายใต้บริบททางวัฒนธรรมเวียดนามใต้ที่ก่อตั้งและพัฒนามานานหลายร้อยปี ลัทธิเกาไต่จึงซึมซับองค์ประกอบทางวัฒนธรรมดั้งเดิมของเวียดนามใต้เพื่อเปลี่ยนเป็นลักษณะเฉพาะของลัทธิ โดยการก่อตั้งศาสนาตามลักษณะโครงสร้างทางสังคมในยุคนั้น การสร้างความศรัทธาโดยรวมความเชื่อทางศาสนาซึ่งประกอบด้วยศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ ลัทธิเต๋า และลัทธิขงจื้อ ตลอดจนบุคคลที่มีชื่อเสียง อีกทั้งผสมผสานแนวทางการปฏิบัติตนและความสอนตามศาสนาดั้งเดิม โครงสร้างของลัทธิเกาไต่มีความใกล้เคียงกับความเชื่อเดิม ซึ่งจากแนวคิดหลักของลัทธิ เกาไต่เรื่องความเป็นเอกภาพ เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ลัทธิเกาไต่กลายเป็นขบวนการทางการเมืองอย่างเต็มรูปแบบ เนื่องจากช่วงที่เวียดนามตกอยู่ภายใต้การปกครองของอาณานิคมฝรั่งเศส ลัทธิเกาไต่ให้การสนับสนุนลัทธิชาตินิยมเวียดนามในการโค่นล้มการปกครองของฝรั่งเศส โดยมีเป้าหมายหลักคือเพื่อปลดปล่อยชาวเวียดนาม และทำให้คนเวียดนามเป็นหนึ่งเดียวกันอีกครั้ง ตั้งแต่ปี ค.ศ.1940 ลัทธิเกาไต่ได้รับแรงสนับสนุนจากหลายฝ่าย ทำให้สามารถขยายอิทธิพลอย่างรวดเร็ว จนกระทั่งสิ้นสุดสงครามเมื่อฝรั่งเศสพ่ายแพ้ให้แก่อเมริกาจนนำไปสู่การแบ่งประเทศในปี ค.ศ. 1954

จากการศึกษาเอกสารทางวิชาการโดยแบ่งออกเป็น 1. เอกสารเกี่ยวกับลัทธิและศาสนาในเวียดนาม กล่าวถึงประวัติของลัทธิเกาไต่ตั้งแต่ก่อตั้งจนถึงปัจจุบัน แนวคิดและแนวทางปฏิบัติตนของลัทธิ รวมถึงการเคลื่อนไหวของลัทธิเกาไต่ในการต่อต้านอาณานิคมฝรั่งเศส รวมถึงการก่อตั้งองค์กรทางศาสนาหลายองค์กร ในช่วงอาณานิคมที่ถูกมองเป็นพวกนอกรีตที่รัฐบาลควบคุมยาก จนนำไปสู่การปราบปรามและการตอบโต้โดยองค์กรทางศาสนาเหล่านี้ 2. เอกสารเกี่ยวกับภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ กล่าวถึงประวัติศาสตร์เวียดนามตั้งแต่ช่วงที่ต่างชาติเข้ามาเวียดนาม ทำให้เวียดนามได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมด้านสังคม การเมือง ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมจากชาติอื่น จนถึงช่วงที่ฝรั่งเศสเข้ามาเวียดนามโดยมุ่งแสวงหาอำนาจและผลประโยชน์จากเวียดนาม ฝรั่งเศสต้องการเผยแพร่ศาสนาคริสต์ ซึ่งขัดกับความเชื่อดั้งเดิมของเวียดนาม จึงเกิดการต่อต้านของเวียดนาม ฝรั่งเศสจึงใช้เป็นข้ออ้างในการยึดและครอบครองเวียดนาม เป็นเหตุให้เวียดนามตกเป็นอาณานิคมฝรั่งเศส ผลจากการกดขี่โดยรัฐบาลฝรั่งเศสทำให้เกิดการต่อต้านอำนาจโดยชาวเวียดนาม จึงเกิดเป็นขบวนการต่อต้านอาณานิคมฝรั่งเศสหลายขบวนการ นำไปสู่สงครามที่ทำให้เกิดการแบ่งประเทศเป็นเวียดนามเหนือปกครองด้วยระบอบคอมมิวนิสต์และเวียดนามใต้ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย เนื่องด้วยความต้องการที่จะรวมประเทศของชาวเวียดนาม จึงเกิดสงครามขึ้นอีกครั้ง กระทั่งฝ่ายคอมมิวนิสต์ที่นำโดยโฮจิมินห์ชนะและสามารถรวบประเทศเวียดนามเป็นหนึ่ง จากการศึกษาดังกล่าวประเด็นที่น่าสนใจคือประเทศเวียดนามเกิดขบวนการต่อต้านอาณานิคมขึ้นหลายขบวนการ ซึ่งหลายขบวนการเป็นองค์กรทางศาสนา ที่เปลี่ยนจากลัทธิทางศาสนาไปสู่ขบวนการทางการเมือง โดยลัทธิที่มีผู้เข้าร่วมเป็นจำนวนมากคือลัทธิเกาไต่ จะมุ่งศึกษาและนำเสนอเกี่ยวกับแนวคิดทางการเมือง กลวิธีการต่อต้านอาณานิคมฝรั่งเศสและบทบาทของลัทธิเกาไต่ในช่วงสงคราม เพื่อต่อยอดความรู้ด้านสังคมและวัฒนธรรมเวียดนามต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการก่อตั้งและแนวคิด ตลอดจนพัฒนาการของลัทธิเกาไดในเวียดนามใต้ (โคชิน จีน) ช่วงตั้งแต่ก่อตั้งปี ค.ศ. 1926-1975
2. เพื่อศึกษาบทบาทของกลุ่มเกาไดในการต่อต้านรัฐบาลอาณานิคมฝรั่งเศส (ค.ศ.1945-1954)
3. เพื่อประเมินความสำเร็จและความล้มเหลวของลัทธิเกาไดในฐานะกลุ่มการเมืองและในฐานะกลุ่มลัทธิความเชื่อ

ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาภูมิหลังความเป็นมาและพัฒนาของลัทธิเกาไดในเวียดนามใต้ตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบัน แต่ จะเน้นบทบาทของกลุ่มเกาไดทางการเมืองช่วงปีค.ศ.1945 ถึงค.ศ.1954 เป็นสำคัญ

วิธีการศึกษา

ศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยทางประวัติศาสตร์ ศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งเอกสาร ชั้นต้น เอกสารชั้นรองในรูปแบบหนังสือ บทความทางวิชาการ และสารนิพนธ์ประวัติศาสตร์

ผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปประเด็นและเนื้อหาโดยแยกออกเป็น 3 หัวข้อต่อไปนี้

1. ความเป็นมาของลัทธิเกาไดและพัฒนาการของลัทธิเกาไดในเวียดนามใต้ช่วงตั้งแต่ปี 1926-1975

1.1 พื้นฐานของศาสนาในเวียดนาม

ศาสนาหลักในเวียดนามตั้งแต่อดีตที่สำคัญได้แก่ความเชื่อเรื่องวิญญาณ ลัทธิขงจื้อ ลัทธิเต๋า ศาสนาพุทธ และศาสนาคริสต์ที่เข้ามาเวียดนามราวคริสต์ศตวรรษที่ 17 ความเชื่อเหล่านี้ล้วนมีส่วนพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมของเวียดนาม

ความเชื่อพื้นบ้านดั้งเดิมของเวียดนาม ประกอบด้วย ความเชื่อเรื่องการสืบพันธุ์ ความเชื่อเรื่องการเคารพธรรมชาติ ความเชื่อเรื่องวิญญาณและบรรพบุรุษซึ่งมีมาตั้งแต่โบราณและแฝงอยู่ในวิถีชีวิตของคนเวียดนามในปัจจุบัน ในอดีตคนเวียดนามมีความเชื่อเรื่องสิ่งลี้ลับ และเชื่อเรื่องวิญญาณบรรพบุรุษ วิญญาณในที่นี้คือพลังงานทางนามธรรมเป็นสิ่งที่มีความอยู่ทั่วไปโดยเฉพาะในสิ่งมีชีวิตที่ตายไปไม่ว่ามนุษย์ พืชหรือสัตว์ นอกจากความเชื่อเรื่องวิญญาณคนเวียดนามมีความเชื่อเกี่ยวกับพลังเหนือธรรมชาติ และเทพเจ้า คนเวียดนามเชื่อว่าทุกสิ่งในธรรมชาติล้วนมีพลังอำนาจหรือมีเทพสิงสถิตจึงทำให้เกิดวัฒนธรรมการบูชาพระอาทิตย์ บูชาแม่น้ำ การบูชาเทพแห่งท้องทะเล บูชาเทพเจ้าแห่งพืชผล โดยมีบุคคลเป็นตัวกลางติดต่อกับเทพเหล่านั้น เพื่อให้เกิดสิ่งที่ดีแก่ชีวิตหรือเพื่อช่วยปกป้องจากภัยต่าง ๆ นอกจากนี้ก็ยังมีความเชื่อเรื่องสัตว์วิเศษและตำนานวีรบุรุษ ตลอดจนวีรศตรีอีกมาก ความเชื่อเหล่านี้ทั้งร่องรอยไว้บนซากโบราณสถาน ฐานเสา สุสาน ลวดลายบนกลองสำริดโบราณ อีกทั้งแฝงอยู่ในประเพณีและการฟ้อนรำ

ลัทธิขงจื้อปรากฏในจีนช่วงยุคศักดินาและใช้เป็นเครื่องมือในการปกครองประเทศของกษัตริย์ เนื่องจากเนื้อหาส่วนใหญ่คือการอธิบายเชิงจริยธรรมและบทบาทของคุณธรรมในสังคม หลักปรัชญาขงจื้อ คุณธรรมเป็นสิ่งที่แสดงถึงความสัมพันธ์พื้นฐานของสังคม หลักการสำคัญของขงจื้อคือความกตัญญู ความซื่อสัตย์ และความจงรักภักดี ในช่วงสมัยราชวงศ์ซ่งของจีนนำหลักปรัชญาผสมผสานกับศาสนาพุทธจึงเกิดเป็น ‘ขงจื้อใหม่’ คัมภีร์ที่สำคัญ 4 เล่ม ได้แก่ ตำเสวีย จงยง หลุนอวี และเม็งจื่อ หลักคำสอนที่สำคัญของขงจื้อ คือ เหวิน (เมตตา) อี้ (ความชอบธรรม) หลี่ (ขนบประเพณี จริยธรรม) จื่อ (ปัญญา) และ ซัน (สัจจะ) เพื่อใช้จัดระเบียบและความสัมพันธ์ในสังคม

ลัทธิขงจื้อเข้ามาในเวียดนามตั้งแต่ศตวรรษแรกที่เวียดนามถูกปกครองโดยราชวงศ์ฮั่นของจีน ในขณะที่จีนเข้ามาในเวียดนามได้ตั้งโรงเรียนขึ้นทำให้คนเวียดนามบางส่วนเรียนรู้ปรัชญาขงจื้อ แต่การเรียนรู้ยังจำกัดอยู่แค่หมู่ชนชั้นสูงหรือลูกหลานขุนนางเท่านั้น หลังจากที่เวียดนามเป็นเอกราชจากการปกครองของจีนลัทธิขงจื้อมีความสำคัญต่อชีวิตและสังคมของคนเวียดนาม เนื่องจากความนิยมในระบอบกษัตริย์ปรัชญาขงจื้อจึงได้รับการสนับสนุนจากขุนนางเวียดนามสมัยต้นราชวงศ์เลอ (ค.ศ.980-1009) การศึกษาลัทธิขงจื้อเฟื่องฟูอย่างมากในสมัยราชวงศ์หลี (ค.ศ.1010-1225) โดยมีการสร้างหอวรรณกรรม (Văn Miếu) (ค.ศ.1070) เพื่อใช้เป็นสถานที่อบรมหลักปรัชญาขงจื้อให้แก่ชนชั้นสูง นอกจากนี้มีการจัดสอบขุนนางขึ้นโดยมีต้นแบบมาจากการสอบจอหงวนของจีน (ค.ศ.1075) และมีบทบาทมากขึ้นในช่วงราชวงศ์เล (ค.ศ. 1428-1788) โดยได้มีการตรากฎหมายใหม่ตามประมวลกฎหมายของจีนสมัยราชวงศ์ถังที่สอดแทรกแนวคิดขงจื้อ ลัทธิขงจื้อเริ่มตกต่ำในสมัยเต๋ยเติน (Tây Sơn) (ค.ศ.1788-1822) ในช่วงสมัยราชวงศ์ซ่ง²ของจีนนำหลักปรัชญาผสมผสานกับศาสนาพุทธจึงเกิดเป็น ‘ขงจื้อใหม่’ คัมภีร์ที่สำคัญ 4 เล่ม ได้แก่ ตำเสวีย จงยง หลุนอวี และเม็งจื่อ หลักคำสอนที่สำคัญของขงจื้อ คือ เหวิน (เมตตา) อี้ (ความชอบธรรม) หลี่ (ขนบประเพณี จริยธรรม) จื่อ (ปัญญา) และ ซัน (สัจจะ)

ลัทธิเต๋าเข้าสู่เวียดนามราวปลายคริสต์ศตวรรษที่ 2 ในช่วงที่เวียดนามยังอยู่ภายใต้การปกครองของจีน ลัทธิเต๋ากำเนิดจากหลักคำสอนของบุคคล 2 ท่านคือ เล่าจื่อและจวงจื่อ หลักการที่สำคัญของลัทธิเต๋าคือ การไม่ทำสิ่งที่ไม่บังควร ปฏิบัติตนตามวิถีธรรมชาติ การเคารพสภาวะดั้งเดิมของสรรพสัตว์ รักความสันโดษ และความเรียบง่าย ลัทธิเต๋াপะกอบขึ้นจากความเชื่อดั้งเดิมของจีนด้านความเชื่อเรื่องธรรมชาติ แนวคิดสำคัญของลัทธิเต๋าคือเชื่อว่าเต๋าคือต้นกำเนิดของทุกสิ่งเป็นกฎธรรมชาติที่ครอบคลุมทุกอย่าง ลัทธิเต๋ามีความเชื่อเรื่องพลังเหนือธรรมชาติ และความเชื่อเรื่องเทพเจ้า และมีนักบวชที่เชี่ยวชาญด้านความรู้ทางจิตวิญญาณหรือร่างทรงที่สามารถจัดการหรือควบคุมโลกของวิญญาณและสามารถติดต่อกับเทพเจ้าหรือบรรพบุรุษผ่านพิธีกรรมทางศาสนา นอกจากนี้แนวความคิดของลัทธิเต๋ายังเป็นแรงบันดาลใจแก่นักเขียนและศิลปินในการสร้างผลงานต่าง ๆ

² ราชวงศ์ซ่ง (ค.ศ.950-1279) สถาปนาโดยพระเจ้าซ่งไท่จู และถูกโค่นลงโดยราชวงศ์หยวนในปี ค.ศ. 1279 ราชวงศ์ซ่งแบ่งเป็น 2 ยุค คือ ยุคซ่งเหนือ และซ่งใต้ ในยุคราชวงศ์ซ่งเศรษฐกิจและเทคโนโลยีเจริญรุ่งเรืองอย่างมาก เช่น ความก้าวหน้าในการเดินเรือ การใช้เข็มทิศ การฝังเข็ม และแท่นพิมพ์หนังสือ เป็นต้น

เวียดนามได้รับการถ่ายทอดศาสนาพุทธช่วงระหว่างการปกครองของจิ้นราวศตวรรษที่ 2 ศาสนาพุทธมีอิทธิพลอย่างลึกซึ้งต่อคนเวียดนามเช่นเดียวกับลัทธิขงจื้อและลัทธิเต๋า พุทธศาสนาในแบ่งเป็น 2 แบบคือ พุทธศาสนานิกายมหายานและพุทธศาสนานิกายเถรวาท รวมถึงนิกายที่ผสมผสานระหว่างนิกายเถรวาทกับนิกายมหายาน พระพุทธศาสนาเข้าสู่เวียดนามผ่านทางบกและทางน้ำ โดยภิกษุจากอินเดียจะเดินทางด้วยเรือเข้ามา ส่วนทางบกเป็นภิกษุจากจีนที่เดินเท้าเข้ามาเผยแพร่ศาสนาในเวียดนาม หลักคำสอนที่สำคัญของศาสนาพุทธคือการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสรรพสิ่งบนโลก และช่วยเหลือสรรพสิ่งให้หลุดพ้นจากวัฏสงสาร ในช่วงเวลาหนึ่งศาสนาพุทธถูกต่อต้านจากรัฐบาลอันนำไปสู่การโต้ตอบทางการเมืองระหว่างภิกษุกับรัฐบาล แต่ในปัจจุบันเนื่องจากความศรัทธาและการผ่อนปรนของรัฐทำให้สามารถพุทธศาสนาดำรงอยู่ในเวียดนามต่อไป

ศาสนาคริสต์เป็นศาสนาที่เข้ามาในเวียดนามเป็นลำดับสุดท้ายโดยเข้ามาช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 17 โดยศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกเข้าสู่เวียดนามเป็นลำดับแรกโดยพ่อค้าชาวโปรตุเกส จุดประสงค์ของการเผยแพร่ศาสนาคือแทรกแซงด้านการค้าและการเข้ายึดครองดินแดน นอกจากนี้มิชชันนารีชาวสเปนชื่อ ดีเอโก แอเวอร์เต้ ได้รับอนุญาตให้เข้ามาสอนศาสนาได้ชั่วคราว แต่ท้ายที่สุดก็ถูกขับไล่ออกไปเนื่องจากขุนนางเวียดนามเกิดความระแวงหลังเห็นเรือรบสเปนปรากฏขึ้น ต่อมามิชชันนารีชาวฝรั่งเศสผู้มีความรู้ด้านภาษาเวียดนามชื่อ อเล็กซอง เดอโรด (Alexandre De Rhodes) เริ่มการสอนศาสนาเป็นภาษาเวียดนาม และมีการเขียนคำสอนศาสนาขึ้นโดยแปลงจากเสียงเวียดนามเป็นตัวอักษรละติน นับเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของเวียดนามที่มีการประดิษฐ์อักษรเพื่อใช้แทนอักษรจีน (โจเซฟ บัตตินเจอร์, 2522: 45,46) เมื่อเกิดปัญหามิชชันนารีต่างชาติเข้าแทรกแซงการเมืองเวียดนามนำไปสู่การปราบปรามหมู่ชาวคริสต์ เป็นเหตุให้ฝรั่งเศสหาข้ออ้างในการโจมตีเวียดนาม จนกระทั่งเหตุการณ์บานปลายจนเกิดการสูญเสียดินแดนและเวียดนามตอนใต้ตกเป็นรัฐอารักขาของฝรั่งเศส

1.2 การก่อตั้งลัทธิเถาโต

ช่วงต้นศตวรรษที่ 20 ศาสนาพุทธ เต๋า ขงจื้อ สามศาสนาหลักของเวียดนามแต่เดิมเสื่อมลง อีกทั้งศาสนาที่มีต้นกำเนิดจากยุโรปอย่างศาสนาคริสต์ในสายตาของชาวเวียดนามนั้นเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการสูญเสียประเทศและจุดเริ่มของการถูกรุกราน ทำให้ความเชื่อเกี่ยวกับไสยเวทย์ฟื้นฟูขึ้น ซึ่งรูปแบบของความเชื่อนี้คล้ายคลึงกับการสวดอ้อนวอนเทพเจ้าหรือบรรพบุรุษแบบดั้งเดิมของเวียดนาม จากการศึกษาเอกสารทางวิชาการของฟานฟุคลี่ก (Phan Phuc Loc) พบว่าการถือกำเนิดของลัทธิเถาโตเกิดจากความยากลำบากของคนเวียดนามภายใต้การปกครองที่กดขี่ของรัฐบาลอาณานิคม เมื่อเผชิญความล้มเหลวในการต่อสู้กับรัฐบาลฝรั่งเศสบ่อยครั้งชาวเวียดนามจึงหันเข้าสู่ลัทธิความเชื่อและศาสนาเพื่อปลอบประโลมจิตใจ ในโคชินจิ้นรัฐบาลฝรั่งเศสมิได้มีข้อบังคับกฎหมายเกี่ยวกับศาสนาอย่างเคร่งครัด ดังนั้นจึงมีองค์กรที่ทางศาสนาเกิดขึ้นใหม่ในโคชินจิ้น อาจกล่าวได้ว่าความอ่อนแอของผู้คนและความเสื่อมโทรมของศาสนาในเวียดนามช่วงนี้ได้สร้างช่องว่างทางอุดมการณ์ความเชื่อที่กระตุ้นให้ผู้คนจำนวนมากต้องการสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่

เอื้ออำนวยต่อการเกิดลัทธิเกาได๋ เกาได๋จึงเป็นภาพสะท้อนถึงสภาพสังคมของคนเวียดนามในขณะนั้น (Phan Phuc Loc, 2019: 9-10)

ลัทธิเกาได๋เป็นลัทธิพุทธเวทนิยมที่นำเทพเจ้าแห่งยุโรปและเทพเจ้าแห่งเอเชียมาผสมผสานกัน ลัทธิเกาได๋เกิดจากการรวมตัวของศาสนาที่มีอิทธิพลต่อสังคมเวียดนาม โดยมีรากฐานจากความเชื่อของตะวันออก ได้แก่ ศาสนาพุทธ ลัทธิเต๋า และลัทธิขงจื้อ ในปี 1920 ก่อนที่ลัทธิเกาได๋จะก่อตั้งอย่างเป็นทางการ โง้ววันเฉียว (Ngô Văn Chiêu) ผู้ที่รับราชการในสำนักงานรัฐบาลอาณานิคม เป็นผู้เผยแพร่ลัทธิเกาได๋เป็นคนแรก

ในขณะนั้น โง้ววันเฉียว เป็นผู้ที่เลื่อมใสความเชื่อทางไสยศาสตร์และการประกอบพิธีกรรม ลัทธิที่นายโง้ววันเฉียวเข้าร่วมตอนนั้นคือ *ลัทธิจื่อซิมิงห์ด่าว*³ (Ngu Chi Ming Dao) ถูกส่งไปประจำอยู่ที่ฟู๊กวก (Phu Quoc) โดยได้ปฏิบัติตามหลักลัทธิเต๋าเรื่องการถือสันโดษ ใช้ชีวิตแบบบริสุทธิ์อย่างเคร่งครัด โง้ววันเฉียวเชื่อเรื่องทางไสยศาสตร์อย่างมาก และมักจะให้เด็กอายุ 12-15 ปีเป็นร่างทรงเพื่อติดต่อกับวิญญาณ จากการประทับทรงทำให้โง้ววันเฉียวได้พบกับวิญญาณหนึ่งที่เรียกตนเองว่า เกาได๋ (Cao Dài) หรือชื่อเต็มคือ เกาได๋ตามกีโฟโดะ (Cao Dai Tam Ki Pho Do) คำว่าเกาได๋ (Cao Dai) ความหมายตรงตัวคือ สถานที่อันสูงส่ง ซึ่งในทางเปรียบเปรยคำนี้สื่อถึงหอคอยสูงหรือสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่เป็นที่พำนักของพระเจ้าเป็นเจ้า หลังจากการตอบไถ่วิญญาณตนนั้น โง้ววันเฉียวจึงทราบว่าเป็นวิญญาณนี้คือพระเจ้าผู้เป็นเจ้า ซึ่งมีชื่อเต็มคือ *Cao Dai Tien Ong Dai Bo Tat Ma Ha Tat* โง้ววันเฉียวจึงนมัสการพระองค์และขอเป็นผู้เผยแพร่คำสอนทางปรัชญาที่ได้รับ ทั้งยังเชื่อว่าตนคือผู้นำด้านจิตวิญญาณที่จะช่วยให้ทุกศาสนารวมกันเป็นหนึ่งและได้ประกาศวิสัยทัศน์ของลัทธิออกไปสู่โลกภายนอก โดยใช้รูปดวงตาที่หมายถึงดวงตาของพระเจ้าถูกใช้เป็นสัญลักษณ์ของลัทธิเกาได๋ (Gabriel Gobron, 1949: 26)

ในเวลาต่อมา โง้ววันเฉียวชักชวนข้าราชการพลเรือน 3 คนเข้าร่วมลัทธิ ได้แก่ กาวฮ่วยฮ่าง (Cao Hoài Sáng) กาวกิงห์กือ (Cao Quỳnh Cư) และ ฟัมกงตั๊ก (Phạm Công Tắc) โดยเริ่มบูชาด้วยการฝึกจิตใจเพื่อให้สามารถติดต่อกับวิญญาณได้และได้เริ่มจากเข้าร่วมการฝึกสื่อสารกับสิ่งที่มองไม่เห็น⁴ จนกระทั่งผู้ฝึกกลุ่มแรกนี้สามารถมองเห็นวิญญาณได้ โดยกล่าวว่า วิญญาณผู้มีชื่อเสียงหรือบรรพบุรุษจะปรากฏตัวขึ้นเพื่อบอกสิ่งต่าง ๆ ทั้งนี้ได้บอกให้พวกเขาเสียสละตนเพื่อเผยแพร่ให้ผู้คนรับรู้ถึงการมีอยู่ของโลกอันลึกลับนี้

ตั้งแต่ตอนนั้นลัทธิเกาได๋เริ่มปรากฏรูปแบบการบูชาเทพของศาสนาต่าง ๆ ด้วยการฝึกจิตใจด้วยการสวดภาวนา รวมถึงการงดทานเนื้อสัตว์ ต่อมาฟัมกงตั๊ก ได้ชักชวนนาย เลวันจุง (Lê Văn Trung) ให้เข้าร่วม

³ จื่อซิมิงห์ด่าว (Ngu Chi Ming Dao) เป็นลัทธิจากประเทศจีน ยึดการปฏิบัติตามลัทธิเต๋า เผยแพร่ในเวียดนามโดยใช้คำภีร์ ได้แก่ หมิงซื่อ (Minh Su) หมิงหลี (Minh Ly) หมิงเตื่อง (Minh Duong) หมิงเทียน (Munh Thien) และหมิงเติน (Minh Tan) เป็นส่วนหนึ่งของรากฐานของลัทธิเกาได๋ที่โง้ววันเฉียวนำมาเป็นต้นแบบ

⁴ การสวดภาวนาสื่อสารกับวิญญาณนั้นต้องใช้สิ่งของสองสิ่งได้แก่ โตะบูชา (Xay Ban) ที่ใช้สวดภาวนา และปากกาศักดิ์สิทธิ์ (Co But) คือปากกาที่ใช้เพื่อบอกคำทำนาย โดยจะนำกระดาษที่มีตัวอักษร A-Z วางบนโตะบูชา ผู้นำสวดจะถือปากกาไว้เมื่อสามารถอัญเชิญวิญญาณได้ค่อยถามตอบกับวิญญาณเหล่านี้ โดยปากกาจะชี้ไปที่ตัวหนังสือบนแผ่นกระดาษ คล้ายคลึงกับผีถ้วยแก้ว

ลัทธิ นายเลวันจุง (Lê Văn Trung) เป็นอดีตข้าราชการในรัฐบาลอินโดจีนใต้บริจาคตर्फส่วนใหญ่ของตนแก่ ลัทธิ นายเลวันจุงได้ปฏิบัติตนอย่างเคร่งครัดและมุ่งมั่นที่จะใช้ชีวิตเป็นแบบอย่างแก่คนหนุ่มสาว ในสายตาของ สาวกนายเลวันจุงเป็นผู้ที่พระเจ้าเลือกและเป็นคนสำคัญในลัทธิ⁵ ความเลื่อมใสเหล่านี้ดึงดูดให้ผู้ที่มาจาก ครอบครัวฐานะสูงเข้าร่วมลัทธิ ทำให้ลัทธิเกาใต้ได้รับเงินบริจาคจำนวนมาก

จากการศึกษาเอกสารของชาวฝรั่งเศสชื่อ Le Colon Francais เกี่ยวกับลัทธิเกาใต้พบว่า ในปี 1925 ลัทธิเกาใต้มีปัญญาชนหนุ่มสาวเข้าร่วมเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โดยทั้งหมดนับถือพุทธศาสนา เช่น เจ้าหน้าที่ที่ทำงาน ในสำนักงานภาษี สำนักงานรถไฟ และข้าราชการในหน่วยงานของรัฐบาล เป็นต้น ขณะนั้นศาสนสถานที่ใช้ในการประกอบพิธีทางศาสนาเป็นเพียงบ้านหลังเล็กเรียบง่ายไม่ต่างจากบ้านพักเจ้าหน้าที่ทั่วไปตั้งอยู่ใจกลาง ไซ่ง่อน ภายในบ้านมีเพียงโต๊ะบูชาและพื้นที่สำหรับการสวดภาวนาเท่านั้น จนถึงต้นปี 1926 โง่หัววันเฉียว ได้ ประกาศออกจากการเป็นผู้นำลัทธิเนื่องจากต้องการปลีกวิเวกไปใช้ชีวิตสันโดษ และออกไปเผยแพร่คำสอนใน พื้นที่ห่างไกลพร้อมผู้นำอาวุโสบางท่าน ดังนั้นนายเลวันจุงจึงขึ้นเป็นผู้นำแทนและได้ประกาศตั้งลัทธิอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 28 กันยายน ค.ศ.1926 พร้อมกับย้ายไปยังศาสนาแห่งใหม่ที่ชื่อว่า *Cao Dai Holy see* ที่ หมู่บ้าน ลองแทง (Long Thanh) จังหวัดเตยนิ่งห์ (Tay Ninh) โดยมีวิสัยทัศน์คือต้องการนำพามนุษยชาติสู่ ความเป็นเอกภาพทางศาสนาและสร้างสันติภาพบนโลก บรรดาผู้ศรัทธาล้วนเชื่อว่าทุกศาสนาสามารถรวมเป็น หนึ่ง ทุกศาสนามีแนวทางที่เหมือนกันแตกต่างกันแค่เพียงเวลาที่เกิดและชื่อเรียกของศาสดาเท่านั้น

การก่อตั้งลัทธิเกาใต้ผู้นำลัทธิสอนให้มนุษย์ตระหนักว่าทุกสิ่งมีต้นกำเนิดเดียวกันและไม่เลือกปฏิบัติ ต่อกัน หมั่นฝึกฝนเพื่อค้นหาพระเจ้าในใจ คำสอนหลักที่สำคัญของลัทธิคือการแสดงให้เห็นความเป็นหนึ่ง เดียวกัน ปรากฏผ่านคำสอนมากมาย ยกตัวอย่างเช่น *ท้องฟ้าและหมื่นสิ่งประกอบเข้าด้วยกัน ฉันทและหมื่นสิ่ง เกิดมาพร้อมกัน ฉันทและหมื่นสิ่งต้องอยู่ภายใต้สภาพเดียวกัน ทุกสิ่งบนโลกเป็นส่วนหนึ่งของจักรวาล เมื่อฉันท ตายกลายเป็นฝุ่น ฉันทก็จะเป็นส่วนหนึ่งของจักรวาลเช่นกัน พระเจ้าได้ประทานจิตวิญญาณแก่ฉันทและหมื่นสิ่ง และทุกสิ่งในจักรวาลเป็นส่วนหนึ่งในวิญญาณของเขา* สรุปได้ว่ามนุษย์มีหลักการพื้นฐานและมโนธรรมที่ คล้ายคลึงกัน ดังนั้นแก่นของทุกศาสนาบนโลกจึงเหมือนกัน ลัทธิเกาใต้เชื่อว่าพระเจ้าได้ก่อตั้งเส้นทางความ สันติไว้ 5 ทางซึ่งก็คือ การนำความแตกต่างของทุกศาสนารวมเป็นพันธะเดียวกัน จนเกิดเป็นสิ่งที่เรียกว่า *มหา มรรค (อนันท์ธนา เมธานนท์, 2541:65)* หรือ *จือฉีได้ด้าว (Ngũ Chi Đại Đạo)* ประกอบไปด้วย *เถียนด้าว (Nhơn Đạo)* หรือของจือ *เถินด้าว (Thần Đạo)* หรือการบูชาเทพเจ้า *แทงด้าว (Thánh Đạo)* หรือศาสนาคริสต์ *เตียนด้าว (Tiên Đạo)* หรือลัทธิเต๋า และ *เฟียดด้าว (Phật Đạo)* หรือศาสนาพุทธ

หลักการพื้นฐานของลัทธิเกาใต้มี 4 ประการ ได้แก่ หลักศีลธรรม หลักคำสอนของเกาใต้คือการเตือน ตนเองถึงหน้าที่ที่พึงกระทำต่อตนเอง ครอบครัว เพื่อนมนุษย์ ตลอดจนต่อโลกนี้ หลักปรัชญา หลักคำสอนด้าน ปรัชญาของเกาใต้สอนเรื่องของการเพิกเฉยต่ออำนาจ ความมั่งคั่ง ชื่อเสียงและความฟุ้งเฟ้อ ไม่ยึดติดกับวัตถุ เพื่อหาความสงบแห่งจิตวิญญาณ หลักวัฒนธรรม เกาใต้สอนให้เคารพบูชาพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของบิดาที่ยิ่งแก่ของ

⁵ สาเหตุที่ทำให้สาวกของลัทธิเชื่อว่านายเลวันจุง (Lê Văn Trung) มีความพิเศษคือ เขาสามารถเลิกสูบบุหรี่ได้ โดยไม่ทรมาน ผู้ที่ศรัทธาล้วนเชื่อว่าเป็นเพราะนายเลวันจุงได้รับพรจากพระเจ้า เนื่องจากไม่มีใครสามารถเลิก สูบบุหรี่ได้โดยง่าย และนายเลวันจุงใช้ชีวิตเสมือนนักพรต

มนุษย์ เพื่อนมัสการผู้นำทางจิตวิญญาณผู้สร้างระเบียบแกโลก และยอมรับการเคารพความต่างของประเพณี
ของชาติ หลักวิญญาณ เกาไต่มีจุดมุ่งหมายเพื่อฟื้นฟูระบบปรัชญาทางด้านจิตวิญญาณและจิตวิทยาการมีอยู่
ของวิญญาณทั้งในร่างกายตนและวิญญาณที่อยู่ภายนอกที่ส่งผลต่อการกระทำของมนุษย์ หลักมุมมอง เกาไต่
สอนให้ผู้ติดตามที่ศรัทธาบรรลุการเองขณะตนเอง และพบกับความสุข

บรรดาสาวกของลัทธิเกาไต่ได้แบ่งประเภทออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้ พระสงฆ์หรือนักพรตเป็นผู้มี
ลำดับสูงสุด โดยละเว้นการมีสัมพันธ์ทางเพศระหว่างชายหญิง งดเนื้อสัตว์และสุรา ซึ่งจะรับประทานอาหาร
มังสวิรัตินั้น มีเพียงพระสงฆ์หรือนักพรตเท่านั้นที่ได้รับอนุญาตให้สื่อสารกับพระเจ้า ประเภทต่อมาคือ ลูก
ศิษย์ มีความสำคัญรองลงมาจากพระ มีศักดิ์เป็นผู้ช่วยแต่ต้องถูกบังคับให้ปฏิบัติตามกฎและไม่ยึดติดวัตถุ
เช่นเดียวกับพระ และยังคงสามารถทำกิจกรรมเชิงพาณิชย์และอุตสาหกรรมได้ปกติ ลูกศิษย์ถูกห้ามไม่ให้ติดต่อกับ
วิญญาณหากไม่ได้รับอนุญาตจากบุคคลระดับสูง ประเภทสุดท้ายคือสาวกทั่วไป บุคคลกลุ่มนี้จะไม่มีการ
ผูกมัดใดนอกจากการปฏิบัติตามหลักศีลธรรมและคำสอนที่สอนโดยบุคคลสำคัญของลัทธิ อีกทั้งต้องคำนับ
แทนบูชาเป็นประจำทุกวัน

เป้าหมายของการก่อตั้งลัทธิเกาไต่คือเพื่อช่วยให้มนุษย์บรรลุการกลับมาารวมกันอีกครั้งด้วยการฝึกฝน
ตนเอง วิธีการฝึกฝนตนเองของลัทธิเกาไต่ได้แก่ การแสดงความรักต่อสิ่งมีชีวิตทุกสิ่ง ปฏิบัติอย่างอ่อนโยนต่อ
ทุกคนดุจพี่น้อง หลีกเลี่ยงการทำร้ายสิ่งมีชีวิต การอุทิศตนทำสิ่งที่ดี หลีกเลี่ยงความชั่ว ไม่ประพฤติดินในกาม
ไม่ดื่มสุรา มิกระทำการใด ๆ ที่ไม่ยอมให้ผู้อื่นกระทำต่อตนเอง ทำพิธีด้วยการสวดภาวนาที่บ้านอย่างน้อยวัน
ละ 4 ครั้ง โดยจะสวดเวลา 6 โมงเช้า เวลาเที่ยง เวลา 6 โมงเย็น และเที่ยงคืน และนมัสการเทพสูงสุดที่ศาสน
สถานเดือนละ 2 ครั้ง กินเจอย่างน้อย 10 วันต่อเดือน เพื่อชำระล้างร่างกายและจิตใจให้บริสุทธิ์

1.3 พัฒนาการของลัทธิเกาไต่ (Cao Đài)

ลัทธิเกาไต่เป็นกลุ่มการเคลื่อนไหวทางศาสนาที่กำเนิดขึ้นในอินโดจีนของฝรั่งเศสปี ค.ศ. 1926 ด้วย
วิสัยทัศน์ความสามัคคีทางศาสนาและความสามัคคีทางเชื้อชาติ จุดเริ่มต้นของลัทธิคือการแสวงหาความ
ยุติธรรมและเยียวยาบาดแผลของผู้คนจากการล่าอาณานิคม ตลอดจนการรวมแนวคิดทางจิตวิญญาณระหว่าง
โลกตะวันตกและโลกตะวันออกเข้าด้วยกัน เดิมลัทธินำโดยนายโงวันเฉียว (Ngo Van Chieu) แต่เกิดความ
ขัดแย้งกับนายเลวันจุง (Le Van Trung) เรื่องความแตกต่างของการดำเนินกิจกรรมของลัทธิ ภายในลัทธิเกา
ไต่แตกเป็นสองฝ่ายคือ ฝ่ายที่ยึดการปฏิบัติตนแบบดั้งเดิมนำโดยนายโงวันเฉียว และแนวคำสอนที่ผสมผสาน
ศาสนาของตะวันตกนำโดยนายเลวันจุงและพรรคพวก 3 คน ได้แก่ กาวฮ่วยสาง (Cao Hoài Sàng) กาวกิงท์
กือ (Cao Quỳnh Cu) และ ฟัมกงตั๊ก (Phạm Công Tắc) ด้วยเหตุนี้ นายโงวันเฉียวจึงแยกกลุ่มออกไปเพื่อ
ไปเผยแพร่คำสอนแบบตะวันออกในหมู่บ้านเล็ก ๆ แทน ภายหลังได้ร่วมมือกับว็อวันซาง (Vo Van Sang)
เห็งยวันฮ่วย (Nguyen Van Hoai) และหลี่จงกีวี่ (Ly Trong Qui) ก่อตั้งนิกายที่แยกจากเกาไต่ชื่อว่า นิกาย
เฉียวมินห์ (Chieu Minh) และให้นายเลวันจุงขึ้นเป็นผู้นำลัทธิแทนตน โดยในปีเดียวกันนายเลวันจุงได้นำผู้นำ
28 คนและสาวก 247 คนลงนามเพื่อประกาศตัวเป็นศาสนาอย่างเป็นทางการที่วัดโก่แก้น (Go Ken) จังหวัด
เต๋ยนิ่งห์ ผู้นำที่มีชื่อเสียงคนต่อมาของลัทธิ คือ ฟัมกงตั๊ก (Phạm Công Tắc) ที่มีหน้าที่เป็นสื่อกลางระหว่าง

มนุษย์กับวิญญาณหรือเรียกว่า *ผู้พิทักษ์ความศรัทธา* (Ho Pháp) เป็นผู้เผยแพร่คำสอนและแนวทางการปฏิบัติตนของลัทธิ

ในช่วงศตวรรษที่ 20 ลัทธิเกาได่เติบโตอย่างรวดเร็วและมีสาวก 4 ล้านคนในปี ค.ศ. 1940-1950 ช่วงนี้ลัทธิเกาได่ถูกกดขี่อย่างมากจากรัฐบาลอาณานิคมฝรั่งเศสและจากการปกครองของโง่ ดิง เดียม (Ngô Đình Diệm) ที่ได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐฯ เนื่องจากมีความพัวพันกับประเด็นทางการเมือง อีกทั้งยังมีการจัดตั้งกองกำลังติดอาวุธเพื่อต่อต้านอาณานิคม ตลอดจนเรียกเก็บภาษีส่วนตัวเพื่อใช้ในกองทัพ การเคลื่อนไหวของลัทธิเกาได่ในช่วงนี้สร้างความหวาดระแวงแก่โง่ ดิง เดียม (Ngô Đình Diệm) และรัฐบาลคอมมิวนิสต์อย่างมาก

ในปี 1941-1946 ได้ขับไล่ฟัม กง ตัก (Phạm Công Tắc) ให้พ้นจากตำแหน่งผู้นำลัทธิ เนื่องจากถูกกล่าวหาโดยโง่ ดิง เดียม (Ngô Đình Diệm) ว่าเป็นผู้ทำนายเกี่ยวกับชัยชนะของญี่ปุ่น เพื่อทำลายอิทธิพลทางการเมืองและทางการเมืองของลัทธิเกาได่ ลัทธิเกาได่ในขณะนั้นถูกมองว่าเป็นกลุ่มมวลชนต่อต้านคอมมิวนิสต์ ตั้งแต่ช่วงปี 1950-1975 ลัทธิเกาได่มีส่วนพัวพันกับสงครามเย็นเรื่อยมาในฐานะขบวนการทางการเมือง จนกระทั่งปี 1975 เวียดนามเหนือที่ปกครองด้วยคอมมิวนิสต์ภายใต้การนำของโฮจิมินห์ (Hồ Chí Minh) สามารถเอาชนะเวียดนามใต้และโจมตีไซ่ง่อนพ่าย จึงได้เริ่มปราบปรามขบวนการต่อต้านคอมมิวนิสต์ต่าง ๆ รวมถึงยุติบทบาทองค์กรทางศาสนา ผู้นำสูงสุดของลัทธิเกาได่จำนวนหนึ่งถูกจับและบางส่วนถูกประหารชีวิต ผู้ลี้ภัยที่เป็นสาวกระดับสูงลัทธิเกาได่ได้ลี้ภัยไปประเทศอเมริกาและพยายามฟื้นฟูลัทธิขึ้นอีกครั้ง

ปี ค.ศ.1980-1990 ผู้ลี้ภัยเริ่มสร้างลัทธิขึ้นใหม่ กลุ่มลัทธิเกาได่ที่ใหญ่ที่สุดอยู่ที่รัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา การฟื้นฟูลัทธิเป็นไปอย่างรวดเร็วเนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี กลุ่มผู้นำลัทธิเกาได่ในต่างประเทศเผยแพร่คำสอนผ่านทางออนไลน์ โดยการจัดทำเว็บไซต์เสมือนเป็นโรงเรียนที่ให้ข้อมูลและเผยแพร่คำสอนของลัทธิ จากความพยายามขยายลัทธิเป็นองค์กรระดับชาติและนานาชาติ ทำให้ปัจจุบันลัทธิเกาได่เป็นองค์กรทางศาสนาที่มีอิทธิพลทั้งในรัฐแคลิฟอร์เนียและในเวียดนาม เมื่อกลุ่มผู้ลี้ภัยได้กลับเข้าประเทศจึงเริ่มสร้างศาสนสถาน (Cao Đài Holy See) ขึ้นใหม่อีกครั้งหลังจากถูกทำลายในช่วงสงครามที่จังหวัดเตย่ญิงห์ (Tây Ninh) ในเวียดนามใต้

2. บทบาทของกลุ่มเกาได่ในการต่อต้านรัฐบาลอาณานิคมฝรั่งเศส (ค.ศ.1945-1954)

2.1 การเข้ามาเวียดนามของฝรั่งเศส

เวียดนามในขณะนั้นแบ่งเป็นสามแคว้นที่อยู่อย่างอิสระได้แก่ ตังเกี๋ย (เวียดนามเหนือ) อันนัม (เวียดนามกลาง) และโคชินจีน (เวียดนามใต้) ช่วงศตวรรษที่ 19 การล่าอาณานิคมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและความต้องการเผยแพร่ศาสนา การขยายอาณานิคมของฝรั่งเศสในขณะนั้นเป็นไปอย่างช้าๆ ทว่ารุนแรง หลังจากที่ฝรั่งเศสเห็นอังกฤษประสบความสำเร็จในการยึดครองอินเดีย พม่า คาบสมุทรมลายูและมีทีท่าจะขยายอำนาจในกลุ่มมุ่มแม่น้ำโขง ทำให้ฝรั่งเศสคิดครอบครองเวียดนาม และสามารถผนวกประเทศเวียดนามได้ทั้งหมดในระหว่างปี ค.ศ.1854-1884

ขณะนั้น ช่วงสมัยราชวงศ์เหงวียนลักษณะสังคมไม่ซับซ้อน เป็นกลุ่มผู้ปกครอง ประกอบด้วย จักรพรรดิและสมาชิกราชวงศ์ และกลุ่มผู้อยู่ใต้ปกครองประกอบด้วยชาวนา ช่างฝีมือและพ่อค้า ที่ดินส่วนใหญ่ อยู่ในความดูแลของขุนนางข้าราชการ ชาวนาส่วนน้อยที่จะมีกรรมสิทธิ์ของตนเอง ทั้งสองชนชั้นมีความ เกี่ยวข้องกันชนชั้นปกครองมีหน้าที่ดูแลรักษาความปลอดภัยและชลประทาน ส่วนชนชั้นใต้ปกครองมีหน้าที่ จ่ายภาษีให้แก่รัฐ นอกจากนี้มีการเกณฑ์แรงงานเพื่อใช้ทำงานสนองพระราชโองการ ในยุคนี้เกิดกบฏชาวนาขึ้น ย่อยครั้ง เนื่องจากปัญหาความยากจนผนวกกับไร่ที่ดินทำกิน สถานการณ์เหล่านี้ทำให้ฝรั่งเศสเริ่มเข้า แทรกแซงเวียดนาม โดยได้ส่งมิชชันนารีเข้ามาเผยแพร่ศาสนาและให้ความช่วยเหลือแก่ชาวนา ก่อนจะขยาย นโยบายการยึดครองเวียดนาม ฝรั่งเศสอาศัยโอกาสที่ราชวงศ์เหงวียนกำลังเสื่อมเข้าโจมตี ฝรั่งเศสพยายามยึด ครองโคชินจีนเป็นที่แรก วันที่ 31 สิงหาคม ค.ศ. 1858 ฝรั่งเศสนำเรือรบเข้ายึดครองเมืองดานัง (Đà Nẵng) ขณะนั้นฝรั่งเศสติดพันสงครามกับออสเตรีย พร้อมกับเผชิญความขัดแย้งกับอังกฤษ ทำให้ในช่วงนี้ไม่สามารถ ยึดครองเวียดนามในระยะยาวได้ ราชสำนักเวียดนามต่างเกรงกลัวอาวุธสมัยใหม่ที่ฝรั่งเศสใช้ แต่ยังคงเชื่อว่า จุดประสงค์การเข้ามาในเวียดนามของฝรั่งเศสนั้นเพียงต้องการแสวงผลประโยชน์ทางการค้ามากกว่าการครอง ประเทศ ผนวกกับราชวงศ์เหงวียนมุ่งปราบกบฏภายในประเทศอยู่ตลอด ราชสำนักเวียดนามจึงยังไม่ตัดสินใจ ชัดเจนในการต่อต้านฝรั่งเศส เป็นเหตุให้ชาวเวียดนามแตกเป็นสองฝ่าย ฝ่ายหนึ่งคือต้องการให้ประนีประนอม เพื่อสันติ อีกฝ่ายต้องการให้ทำสงครามต่อต้านอย่างเด็ดขาด ราชสำนักจึงได้ดำเนินนโยบาย หว่าหฺง (Hoa Nghi) คือการใช้สันติภาพในการเจรจา โดยพยายามจำกัดการรุกรานด้วยการยินยอมให้สิทธิพิเศษแก่ฝรั่งเศส มากขึ้น ในตรงกันข้ามกลุ่มข้าราชการและประชาชนจำนวนหนึ่งได้ลุกขึ้นต่อต้านอย่างรุนแรง ขณะที่กองทัพ ของราชสำนักรบอย่างอ่อนแอ ความอ่อนแอของราชสำนักนี้ได้ลดทอนความมุ่งมั่นต่อสู้ของชาวเวียดนามลง (เหงวียนคักเวียน, 1945: 149-150) เมื่อฝรั่งเศสยึดดาตังได้จึงทำการยึดไซ่ง่อนต่อไป การยึดเมืองไซ่ง่อนเริ่มขึ้น ในวันที่ 17 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1859 เหตุที่เลือกจุดนี้เนื่องจากการค้าขายเจริญรุ่งเรืองมากกว่า กองทหารไซ่ง่อน ได้รับความช่วยเหลือจากอาสาสมัครที่ถูกเกณฑ์มาจากพื้นที่เดียวกันเข้ากองทัพถึง 5,800 คน เพื่อสร้างความ ลำบากแก่ฝรั่งเศส แต่อย่างไรก็ตามราชสำนักเวมิได้สั่งให้มีการรบอย่างเด็ดขาด กลับพยายามใช้วิธี ประนีประนอมในการเจรจาเช่นเดิม ความล้มเหลวเป็นสร้างความได้เปรียบแก่ฝรั่งเศส ต่อมายุโรปชนะสงคราม จากจีนจึงได้ส่งกองทัพเรือมาช่วยฝรั่งเศสที่ไซ่ง่อน ฝรั่งเศสจึงได้ชัยชนะอีกครั้งและเวียดนามต้องลงนามใน ข้อตกลงสันติภาพโบนาร์ตในวันที่ 19 พฤษภาคม ค.ศ. 1862 ข้อตกลงดังกล่าวทำให้เวียดนามจำต้องยก 3 จังหวัดภาคใต้อันได้แก่ ซาดิงห์ เปียนหัวและดิงห์เตืองให้ฝรั่งเศส รวมถึงสิทธิในการเล่นเรือผ่านแม่น้ำโขงอย่าง เสรี โดยเวียดนามไม่สามารถส่งกองกำลังเข้าสามจังหวัดได้ อีกทั้งความสัมพันธ์ระหว่างเวียดนามกับชาติอื่น ต้องอยู่ภายใต้การดูแลของฝรั่งเศส หลังจากพ่ายแพ้แก่ฝรั่งเศสจักรพรรดิที่อดิคพยายามเจรจาด้วยหวังให้ ฝรั่งเศสคืนจังหวัดที่ยึดไปคืน แต่การเจรจาไม่เป็นผล นอกจากนี้ฝรั่งเศสยังวางแผนที่จะยึดภาคใต้ทั้งหมด ใน เดือนมิถุนายน ค.ศ. 1867 นายลา กรองดิแยร์ (La Grandiere) ผู้บริหารสามจังหวัดภาคใต้ได้นำกองกำลัง ทหารยึดหลายจังหวัดในภาคใต้ ตั้งแต่กลาง ค.ศ. 1867 เป็นต้นไปเวียดนามใต้ตกอยู่ภายใต้อำนาจของฝรั่งเศส

ต่อมาฝรั่งเศสวางแผนที่จะยึดครองเวียดนามกลางและเวียดนามเหนือ เพราะต้องการเดินทางผ่าน แม่น้ำแดงไปยังจีน จึงได้นำเรือบุกเข้าแม่น้ำแดงและยื่นคำขาดให้เวียดนามเปิดให้แม่น้ำแดงเป็นแม่น้ำเสรี จึง

เกิดการสู้รบกัน ฝรั่งเศสได้เข้ายึดครองตั้งเกี้ยวได้ในปี ค.ศ.1874 โดยเริ่มจากความขัดแย้งระหว่างพ่อค้าชาวฝรั่งเศสกับขุนนางเวียดนาม เนื่องจากพ่อค้าชาวฝรั่งเศสชื่อ จอง ดูปุยส์ (Jean Dupuis) ใช้เรือขนอาวุธไปให้นายพลหม่า (Ma) ของจีนโดยเดินทางผ่านแม่น้ำแดงขึ้นไปยังมณฑลยูนนานโดยมิได้ขออนุญาตจากรัฐบาลเวียดนามแต่สามารถเดินทางผ่านไปได้ ต่อมาต้องการนำเกลือซึ่งเป็นสินค้าผูกขาดของตั้งเกี้ยวไปขายให้จีนครั้งนี้ถูกขัดขวางจึงเกิดความขัดแย้งระหว่างสองฝ่าย นายจอง ดูปุยส์ จึงได้แจ้งแก่กองทัพเรือของฝรั่งเศส กองทัพเรือฝรั่งเศสจึงถือโอกาสใช้เหตุผลนี้เป็นข้ออ้างโจมตีตั้งเกี้ยว โดยกองทัพเรือได้ส่งนายเรือโทฟรานซิส การ์นิเยร์ (Francis Garnier) พร้อมกองกำลังติดอาวุธขึ้นมาจากเหนือเพื่อสนับสนุนนายจอง ดูปุยส์ และยื่นคำขาดให้เวียดนามเปิดแม่น้ำแดงเป็นน่านน้ำเสรีสำหรับค้าขาย ตลอดจนให้เลิกเก็บภาษีอากรทุกชนิด ฝ่ายข้าราชการเวียดนามล้วนไม่ยอมวันที่ 19 พฤศจิกายน ค.ศ.1873 ฝรั่งเศสจึงบุกโจมตีฮานอยทั้งสองฝ่ายสู้รบกัน นายพลเหงวยิน จี เฟือง (Nguyen Tri Phuong) ถูกยิงบาดเจ็บและเสียชีวิต ฝรั่งเศสจึงเข้ายึดฮานอยและเมืองอื่น ๆ ไปได้ กระทั่งเวียดนามพยายามขอเจรจา ระหว่างการเจรจากองกำลังชาวเวียดนามได้ต่อต้านและล้อมเมืองฮานอยภายใต้การนำของลิววินห์ฟุก (Luu Vinh Phuc) สุดท้ายนายพลการ์นิเยร์ถูกยิงเสียชีวิต ฝรั่งเศสจึงส่งฟิลาสเตรอ (Philastre) มาเจรจาโดยตกลงที่จะคืนเมืองให้แก่เวียดนาม ได้แก่ ฮานอย (Ha Noi) หายเซือง (Hai Duong) นินห์บิ้นห์ (Ninh Binh) และนามดิ่งห์ (Nam Dinh) รวมทั้งส่งนายจองดูปุยส์ออกจากเวียดนาม เมื่อต่างฝ่ายล้วนเสียหายจากการต่อสู้ครั้งนี้ ฝรั่งเศสจึงยินยอมให้มีการเจรจาเพื่อทำข้อตกลงระหว่างกัน ด้วยรู้ว่าราชสำนักเวียดนามพยายามวิธีประนีประนอมมากกว่าการโจมตีด้วยอาวุธ จึงลงนามในข้อตกลงสันติภาพฉบับใหม่ที่ไซ่ง่อน เมื่อวันที่ 27 มกราคม ค.ศ.1874 ข้อตกลงนี้ทำให้เวียดนามตกเป็นรัฐอารักขาของฝรั่งเศสอย่างไม่เป็นทางการ แม้ว่าฝรั่งเศสคืนฮานอยแก่เวียดนามแต่ยังจัดตั้งสถานกงสุลพร้อมด้วยกองกำลังทหารประจำการที่ฮานอย และให้ประโยชน์จากข้อตกลงในการสำรวจสำรวจดินแดนและทรัพยากรในเวียดนาม และได้ส่งนายเลเมียร์ เดอ วิลเยร์ (Le Myre de Vilers) มาเป็นผู้ว่าการอาณานิคม (สุด จอนเจดลิน, 2544: 11-27)

ในปี ค.ศ.1882 ฝรั่งเศสได้ละเมิดข้อตกลง โดยให้นายองรี ริวีแอร์ (Henry Riviere) นำทัพและยกพลยึดครองฮานอย รวมทั้งบังคับให้ข้าราชการตั้งเกี้ยวถอนทหารออกจากเมือง ผู้ว่าการเมืองชื่อ หวางเสี่ยว (Hoang Dieu) มิสามารถโต้ตอบได้ เนื่องจากทางจักรพรรดิที่อัครมิยินยอมด้วยเชื่อในการเจรจา ฝรั่งเศสได้ให้เวียดนามถอนกำลังและยกเลิกแนวป้องกันการสู้รบทั้งหมด และบุกเข้ายึดครองเมืองก่อนที่จะมีการตกลงใด ๆ จักรพรรดิที่อัครจึงได้ขอความช่วยเหลือจากราชวงศ์ชิง⁶ของจีน ซึ่งจีนได้ส่งกองกำลังช่วยเหลือ 10,000 นาย กองกำลังดังกล่าวตั้งมั่นอยู่ในภาคตะวันตกเฉียงเหนือของฮานอย ต่อมากองกำลังเวียดนามทำการสังหารคณะบาทหลวง รวมทั้งชาวเวียดนามที่ร่วมมือกับฝรั่งเศส และกองทัพเวียดนามนี้เข้าล้อมเมืองฮานอยและเอาชนะกองทัพฝรั่งเศส อีกทั้งสังหารนายองรี ริวีแอร์ด้วย ด้วยเหตุนี้การตอบโต้ของฝรั่งเศสจึงรุนแรงขึ้น ฝรั่งเศสได้ส่งกองกำลังเสริมมาสมทบอีก 4,000 คน และได้จัดการปราบปรามกองกำลังต่อต้านฝรั่งเศส รวมถึงยกทกกอง

⁶ ราชวงศ์ชิง (ค.ศ.1912-1911) ก่อตั้งโดยชาวแมนจูจากชนเผ่าหนูจินที่อาศัยในเขตแมนจูเรียทางตะวันออกเฉียงเหนือของจีน ได้ก่อกองทัพกบฏต่อสู้กับราชวงศ์หมิง เนื่องจากความไม่พอใจในการปกครองที่ขาดเสถียรภาพของราชวงศ์หมิง โดยจัดตั้งกองทัพแปดกองธงขึ้น ซึ่งรวมชนเผ่าต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เมื่อรวมเป็นหนึ่งจึงได้เปลี่ยนชื่อเป็นแมนจู เป็นราชวงศ์สุดท้ายของจีน

กำลังขึ้นไปยังจุดยุทธศาสตร์สำคัญซึ่งเป็นที่ป้องกันทางเข้าของเมืองหลวง (เว้) คือเมืองถ่วนอัน (Thuan An) เมื่อจักรพรรดิคือคีลี้นพระชนม์มิในระหว่างที่มีการสู้รบได้ส่งผลให้ฝ่ายเวียดนามยิ่งเสียเปรียบ ข้าราชการเวียดนามจึงได้พยายามเจรจากับฝรั่งเศสอีกครั้ง ด้วยเกรงในอนุภาพของฝรั่งเศสจึงเร่งลงนามในข้อตกลงสันติภาพกับกับฝรั่งเศสโดยยินยอมทุกเงื่อนไข เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม ค.ศ.1883 ฝรั่งเศสได้จัดรูปแบบการปกครองตั้งให้ป็นรัฐอารักขาที่อยู่ภายใต้การดูแลของตน ทว่าขุนนางเวียดนามได้แตกเป็นสองฝ่ายคือ ฝ่ายต่อต้านฝรั่งเศส และฝ่ายสนับสนุนฝรั่งเศส (เหงียนคักเวียน,2545:159-160)

ต่อมาจีนส่งกองกำลังมาแทรกแซงในเวียดนามเพื่อรักษาอำนาจแต่ไม่สำเร็จ นำไปสู่การลงนามสนธิสัญญาเทียนสิน ในวันที่ 11 พฤษภาคม ค.ศ. 1884 โดยจีนต้องถอนกำลังออกจากเวียดนามและยกเลิกข้ออ้างสิทธิการครองครองเวียดนามทั้งหมด จากนั้นมีการลงนามในข้อตกลงพาทะโนต์ ในวันที่ 6 มิถุนายน ค.ศ. 1884 ข้อตกลงนี้ได้แบ่งเวียดนามออกเป็น 3 ส่วน ภาคใต้อยู่ภายใต้อาณานิคมฝรั่งเศส ภาคเหนือเป็นรัฐอารักขา ภาคกลางเป็นดินแดนของราชวงศ์เหงียนแต่อยู่ภายใต้การควบคุมของฝรั่งเศส อย่างไรก็ตามความขัดแย้งระหว่างฝรั่งเศสกับจีนเรื่องการแบ่งอำนาจในการควบคุมภาคเหนือของเวียดนามยังไม่ยุติ จึงเกิดสงครามจีน-ฝรั่งเศสในเดือนสิงหาคม ค.ศ.1884 ซึ่งจีนเป็นฝ่ายพ่ายแพ้และต้องลงนามในข้อตกลงเทียนสินฉบับใหม่ในวันที่ 27 เมษายน ค.ศ.1885 จีนยอมรับอำนาจการปกครองเวียดนามของฝรั่งเศสและถอนกำลังออกจากเวียดนามเหนือ นับแต่นั้นเวียดนามก็เสียเอกราชแก่ฝรั่งเศสโดยสมบูรณ์ (สุค จอนเจดสิน,2544: 26-27)

2.2 เวียดนามภายใต้การปกครองของฝรั่งเศส

แม้ว่าการปกครองเวียดนามของฝรั่งเศสมิได้ยาวนานเหมือนจีน แต่ก็ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงต่อเวียดนาม ฝรั่งเศสได้ปรับเปลี่ยนระบบต่าง ๆ ภายในเวียดนามทั้งทางเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง การทหาร ตลอดจนด้านวัฒนธรรม เพื่อให้การบริหารอาณานิคมในอินโดจีนเป็นแบบเดียวกันและเพื่อให้ปกครองได้อย่างมีประสิทธิภาพจึงนำโครงสร้างการปกครองแบบตะวันตกมาแทนที่โครงสร้างของเวียดนามดั้งเดิม โดยใช้ *กระบวนการทำให้เหมือน* (Assimilation) และ *การอยู่ร่วมกัน* (Association) เพื่อให้เวียดนามเป็นเหมือนฝรั่งเศสแต่ยังคงวัฒนธรรมดั้งเดิมไว้บางส่วน ซึ่งจะถูกจัดการและดูแลโดยฝรั่งเศส ฝรั่งเศสจึงจัดตั้งสหพันธอินโดจีนขึ้นในวันที่ 17 ตุลาคม ค.ศ.1887 โดยได้ผนวกลาว เวียดนาม และกัมพูชาเข้าไว้ด้วยกันและแบ่งการปกครองออกเป็น 5 ส่วน มีส่วนในการสร้างและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น ดูแลการเงินการคลัง เป็นต้น ระบบการปกครองรูปแบบนี้ทำให้ประชาชนทั่วไปไม่ได้รับความเป็นธรรม ผู้ที่มีฐานะถูกลดบทบาทลง ผู้ปกครองสูญเสียอำนาจทางการเมือง และสถาบันกษัตริย์ถูกลดบทบาท เมื่อฝรั่งเศสส่งข้าหลวงมาปกครองเวียดนาม โดยให้อำนาจและสิทธิขาดในการปกครอง ทำให้จักรพรรดิเป็นเพียงหุ่นเชิด (สุนันทา สิงห์เทพ,2547: 9)

ฝรั่งเศสผนวกดินแดนลาว กัมพูชาและเวียดนามเข้าด้วยกัน เรียกโดยรวมว่า *อินโดจีนของฝรั่งเศส* (franch Indochina) มีรูปแบบการปกครองแตกต่างกัน ฝรั่งเศสจึงได้แบ่งการปกครองออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่ ตั้งเกีย อันนัม โคชินจีน ลาว และกัมพูชา ส่งข้าหลวงใหญ่ฝรั่งเศสเข้าไปดูแล โดยดูแลกิจการที่สำคัญ เช่น การเงิน การสื่อสาร การเกษตร การค้า และความมั่นคง เป็นต้น ข้าหลวงใหญ่อยู่ภายใต้สภาสูงสุดอินโดจีน

การบริหารงานส่วนกลางผู้ที่มีอำนาจสูงสุดในอินโดจีนคือ *ผู้ว่าการสหพันธอินโดจีน* (Governor General) โดยมีสภาพันธอินโดจีน⁷ช่วยตัดสินใจ กระทรวงที่สำคัญได้แก่ การบริหารกิจการการเมือง การปกครอง กลาโหม กิจการภายในและสาธารณิเทศ และกระทรวงการคลัง ฝรั่งเศสเปลี่ยนแปลงรูปแบบการปกครองให้เป็นเอกภาพมากขึ้น โดยปรับให้สอดคล้องกับนโยบายการ *แบ่งแยกและการปกครอง* ด้วยการแบ่งเขตอำนาจการปกครองตามพื้นฐานเขตอำนาจเก่าของเวียดนาม ฝรั่งเศสหวังทำลายความเป็นเอกภาพของชาวเวียดนามเพื่อเอื้อต่อการปกครองของฝรั่งเศส

ในโคชินจีน (เวียดนามใต้) เป็นรัฐอาณานิคมของฝรั่งเศสอย่างเบ็ดเสร็จ ผู้มีอำนาจสูงสุดคือ *ผู้ว่าการอาณานิคม* (Governor of Cochin China) ซึ่งมีสภาอาณานิคมและองคมนตรีทำหน้าที่เป็นสภานิติบัญญัติหรือสภาอาณานิคมโคชินจีน⁸ โคชินจีนแบ่งการปกครองออกเป็นจังหวัด แต่ละจังหวัดมีชาวฝรั่งเศสเป็นคุณดูแล และได้เปลี่ยนสัญชาติของประชาชนในโคชินจีนให้อยู่ใต้อาณัติของฝรั่งเศส (French Protégés) ทั้งนี้รัฐบาลเวียดนามไม่มีอำนาจใดในพื้นที่นี้

รัฐที่อยู่ภายใต้รูปแบบรัฐอารักขาได้แก่ ตังเกี๋ย (เวียดนามเหนือ) อันนัม (เวียดนามกลาง) ลาว และกัมพูชา โดยจะถูกปกครองแบบทางอ้อมคือฝรั่งเศสจะส่งข้าหลวงฝรั่งเศสไปดูแล แต่ยังคงให้เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นบริหารพื้นที่ภายใต้การกำกับของฝรั่งเศส นอกจากนี้ฝรั่งเศสยังคงให้เวียดนามสามารถดำรงสถาบันจักรพรรดิราชสำนักและขุนนางไว้ ผู้ที่มีหน้าที่สูงสุดคือผู้ว่าการรัฐอารักขา (Resident Superior) ซึ่งขึ้นตรงต่อผู้ว่าการสหพันธอินโดจีน อำนาจรวมอยู่ที่ผู้ว่าการรัฐอารักขา นโยบายใด ๆ จะต้องผ่านการอนุมัติโดยผู้ว่าการรัฐอารักขา ก่อน จึงส่งให้จักรพรรดิรับรู้และอนุมัติแต่ไม่มีสิทธิแก้ไขสิ่งใด การบริหารระดับจังหวัด อำเภอก็ได้จัดตั้งผู้แทนของฝรั่งเศสเข้าควบคุม แม้ว่าฝรั่งเศสมิได้ทำลายสถาบันจักรพรรดิ แต่บทบาทของราชสำนักและผู้ปกครองพื้นที่ในเวลานั้นก็ถูกลดลง การเปลี่ยนแปลงเช่นนี้ในรัฐอารักขามีได้เป็นไปอย่างรวดเร็วเนื่องจากอาจเกิดการต่อต้าน ส่วนเหตุที่ฝรั่งเศสเลือกที่จะปกครองโดยตรงในโคชินจีนนั้นมาจากเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจของฝรั่งเศสมากกว่า (เชิดเกียรติ อัครการ, 2532: 33-34)

นอกจากนี้ยังมีการปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นการปกครองระดับหมู่บ้าน ระบบการปกครองส่วนนี้ไม่ต่างจากเดิมมาก ผู้ที่มีอำนาจสูงสุดคือ *ผู้ใหญ่บ้าน* (Xa Truong) โดยจะเป็นคนเวียดนาม เนื่องจากฝรั่งเศสไม่ได้ส่งคนของตนเข้าไปควบคุม ระบบการปกครองนี้ไม่ได้เปลี่ยนแปลงสิ่งใดจนสิ้นยุคอาณานิคมฝรั่งเศส

⁷ สภาพันธอินโดจีนประกอบด้วยผู้ว่าการสหพันธเป็นประธานสภา และสมาชิกที่เป็นชาวฝรั่งเศสทั้งหมดและมีชาวเวียดนามที่ฝรั่งเศสเลือกเพื่อทำหน้าที่เป็นตัวแทนชาวพื้นเมือง 2 คน โดยทั่วไปสภาพันธจะประชุมปีละครั้งเพื่ออภิปรายให้ความเห็นและอนุมัติงบประมาณของอินโดจีน ปี 1911 สภาพันธอินโดจีนเปลี่ยนชื่อเป็น สภารัฐบาลอินโดจีน มีสมาชิก 23 คน มีคนพื้นเมือง 4 คน คือจาก 3 ภูมิภาคของเวียดนาม และจากกัมพูชา 1 คน (สุด จอนเจดสิน, 2544: 42)

⁸ สภาอาณานิคมโคชินจีน มีหน้าที่ให้คำปรึกษาด้านเศรษฐกิจ การเงิน การภาษีอากร แต่ไม่มีอำนาจทางการเมือง โดยสมาชิกสภาทั้งหมด 16 คน ซึ่งประกอบด้วยชาวฝรั่งเศส 10 คน ชาวเวียดนามที่ถือสัญชาติฝรั่งเศส 4 คน ผู้แทนจากสภาหอการค้าและสภาการเกษตรอีกสภาละ 1 คน ปี ค.ศ. 1922 เพิ่มสมาชิกสภาที่มาจากการเลือกตั้งชาวเวียดนามเป็น 10 คน ต่อมาได้จำกัดให้เฉพาะชาวเวียดนามที่สามารถพูดภาษาฝรั่งเศสได้เท่านั้นถึงจะมีสิทธิได้รับเลือกตั้ง (สุด จอนเจดสิน, 2544: 43-44)

ด้านการรักษาความปลอดภัยของฝรั่งเศสในเวียดนามได้มีการจัดการด้านการกลาโหมและตำรวจ โดยให้คนเวียดนามปกครองตนเอง ทั้งนี้ฝรั่งเศสออกกฎหมายจัดตั้งกองทหารอาณานิคมอันประกอบด้วยทหารฝรั่งเศสลาว เวียดนามและกัมพูชา สภากลาโหมที่มีผู้ว่าการสหพันธ์อินโดจีนเป็นผู้นำเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจสูงสุดในสภากลาโหมของเวียดนาม โดยเกณฑ์ชาวเวียดนามเข้าเป็นกองกำลังประจำการอยู่ภายใต้ผู้บังคับบัญชาชาวฝรั่งเศส นอกจากนี้การปกครองรูปแบบดังกล่าวทำให้ฝรั่งเศสต้องใช้จ่ายจำนวนมาก จึงทำให้เกิดการเก็บภาษีที่เพิ่มมากขึ้น หลัง ค.ศ. 1896 ได้เกิดกบฏขึ้นหลายครั้ง ฝรั่งเศสจึงจัดตั้งกองทหารท้องถิ่นอันประกอบด้วยชาวพื้นเมืองเข้าประจำการ หน่วยงานในสภากลาโหมประกอบด้วยกองทัพบก กองทัพเรือ และกองสรรพาวุธ โดยทั้งหมดนี้มีหน้าที่ดูแลความสงบ และเป็นกองกำลังในยามสงคราม ตลอดจนการปราบกบฏ การปกครองและการป้องกันทางการทหาร

จากความพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของเวียดนามให้เป็นแบบตะวันตกก่อให้เกิดความต้องการบุคลากร โดยเฉพาะในงานบริหารระดับล่าง ซึ่งบุคลากรเหล่านี้ถูกรับเข้ามาโดยไม่สนใจภูมิหลังหรืองานเดิม ด้วยคำนึงถึงเพียงประสิทธิภาพและคุณสมบัติการทำงานเป็นสำคัญ ส่งผลให้ผู้มีฐานะสูงถูกลดบทบาทลง เหตุผลและความต้องการเหล่านี้ทำให้มีความจำเป็นที่ต้องฝึกอบรมแบบตะวันตก จึงได้มีการสร้างโรงเรียนและวิทยาลัยแบบใหม่ขึ้น ปี 1896 รัฐบาลอาณานิคมได้สั่งให้ใช้ภาษากว๊กง้อ⁹ (Quoc Ngu) แทนที่อักษรภาพของจีนในการสอบข้าราชการ อีกทั้งใช้ในการพิมพ์หนังสือพิมพ์และหนังสือต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการโฆษณา อักษรกว๊กง้อถูกใช้อย่างแพร่หลายในเวียดนามทั้งยังถูกขบวนการชาตินิยมใช้เผยแพร่ความคิดเกี่ยวกับเอกราชและการพัฒนาเวียดนาม ในสมัยรัฐบาลอาณานิคมมีโรงเรียนอาชีวะก่อตั้งขึ้นหลายแห่ง อีกทั้งก่อตั้งโรงเรียนแพทย์ขึ้น ต่อมาปี ค.ศ.1908 การศึกษาในเวียดนามที่จัดตั้งขึ้นโดยรัฐบาลฝรั่งเศสมีคุณภาพต่ำ อีกทั้งใช้ภาษาฝรั่งเศสในการสอน มีเพียงคนเวียดนามที่รู้ภาษาฝรั่งเศสเท่านั้นถึงผ่านและได้รับแต่งตั้งไปทำงานในหน่วยงานของรัฐบาล ทั้งนี้การสอนประวัติศาสตร์เวียดนามถูกลดความสำคัญลงเนื้อหาในการสอนเน้นถึงความยิ่งใหญ่และอารยธรรมของฝรั่งเศส ความรู้แบบจารีตและขงจื้อกลายเป็นสิ่งล้าหลัง นอกจากนี้รัฐบาลฝรั่งเศสได้จำกัดการขยายตัวของการศึกษามากเท่าที่จะทำได้ ช่วงนี้การศึกษาจะถูกจำกัดไว้เพียงกลุ่มบุตรหลานของข้าราชการอาณานิคมเท่านั้น การกระทำเช่นนี้เพื่อสนองให้กลุ่มผู้ปกครองอาณานิคมมาแสวงหาประโยชน์จากเวียดนาม

นอกจากฝรั่งเศสพยายามเปลี่ยนการปกครองแล้วยังเปลี่ยนระบบเศรษฐกิจและรูปแบบการผลิตเพื่อสนองต้องการของเจ้าอาณานิคม รัฐบาลอาณานิคมฝรั่งเศสปกครองเวียดนามด้วยการขูดรีดและกดขี่อย่างหนัก ค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นทำให้การเก็บภาษีมากขึ้นตาม การจัดเก็บภาษีในเวียดนามแบ่งเป็น 3 กลุ่มใหญ่คือ ภาษีรายหัว ภาษีที่ดิน ภาษีเหล่าและเกลือ เนื่องจากประเด็นที่ชาวฝรั่งเศสและผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับการยกเว้นภาษีหรือเสียในอัตราที่ต่ำหลายคนจึงต้องการเข้าร่วมกับฝรั่งเศส ทำให้บุคคลธรรมดาได้รับความลำบากจากการเสียภาษีอย่างหนัก การแสวงหาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของอาณานิคมด้วยการใช้อำนาจทางการทหาร ความเหนือ

⁹ ภาษากว๊กง้อ (Quoc Ngu) ถูกสร้างขึ้นมาช่วงศตวรรษที่ โดยบาทหลวงอเล็กซอง เดอโรดส์ ที่เข้ามาเผยแพร่ศาสนา เพื่อใช้แทนตัวอักษรจีน ซึ่งอักษรกว๊กง้อจะใช้ตัวอักษรโรมัน โดยเพิ่มสัญลักษณ์ที่ใช้เป็นเสียงวรรณยุกต์และสระที่ไม่สามารถออกเสียงได้

ทางการเงินและวัฒนธรรมเพื่อสร้างโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่เอื้อต่อฝรั่งเศสเอง โดยการใช้ประเทศอาณานิคมเป็นตลาดระบายสินค้า จนกระทั่งทำลายระบบอุตสาหกรรมพื้นเมืองของเวียดนาม นอกจากนี้ระบบเศรษฐกิจในโคชินจีนภายใต้การปกครองของฝรั่งเศสได้เป็นส่วนหนึ่งของเศรษฐกิจโลก ดังนั้นฝรั่งเศสมุ่งลงทุนผลิตสินค้าที่ส่งออกได้ เช่น ถ่านหิน แร่ธาตุ และยางพารา เป็นต้น จึงเกิดอุตสาหกรรมต่าง ๆ ขึ้น ตบอดจนการนำค่าเงินเปียสเตอร์ (Piasters) มาใช้ในโคชินจีนเป็นที่แรก อีกทั้งกีดกันอุตสาหกรรมพื้นเมืองของเวียดนาม และผู้ขาดการค้าเหล่านี้ ก็ถือ และสนับสนุนการสูบน้ำฝืน ตลอดจนเก็บภาษีสินค้าจากชาติอื่นที่นำเข้ามาจำหน่ายในเวียดนามสูงมาก

ที่ดินในเวียดนามทั้งหมดถือเป็นของจักรพรรดิ ประชาชนเพียงใช้ที่ดินเหล่านั้นทำกินโดยตอบแทนด้วยภาษี เดิมปัญหาเรื่องชาวบ้านไร่ที่ทำกินเป็นปัญหาอยู่แล้ว หลังจากที่ฝรั่งเศสเข้ามาปกครองทำให้ปัญหาได้รุนแรงขึ้น ที่ดินที่ไร่เจ้าของจะถูกยึดสิทธิในการถือครองแก่ชาวฝรั่งเศส โคชินจีนเป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์ฝรั่งเศสจึงได้เปลี่ยนให้เป็นแหล่งปลูกข้าวเพื่อส่งออก นำไปสู่การพัฒนาระบบชลประทานรวมถึงระบบคมนาคมที่จะช่วยให้การขนส่งสินค้าและการเข้ามาเก็บภาษี อีกทั้งง่ายต่อการเข้าปราบปรามชาวเวียดนาม รัฐบาลฝรั่งเศสจึงจัดเก็บภาษีจากชาวนาในอัตราที่สูงมากเพื่อนำมาสร้างระบบโครงสร้างนี้ การขยายแหล่งเพาะปลูกข้าวทำให้รัฐอาณานิคมได้ผลประโยชน์จากการขายข้าวอย่างมาก ในขณะที่ชาวนายากจนลง ไร่ที่ดินทำกิน และเป็นหนี้จำต้องเข้ามาทำงานในอุตสาหกรรมใหม่ในโคชินจีนจำนวนมาก

2.3 ขบวนการที่ก่อให้เกิดการต่อต้านอาณานิคมฝรั่งเศส

ผลจากการปกครองของอาณานิคมฝรั่งเศสส่งผลต่อชีวิตของคนเวียดนามอย่างรุนแรง ความลำบากจากการถูกกดขี่ทำให้ฐานะของชาวเวียดนามตกต่ำลงมาก รูปแบบการถือครองที่ดินที่ส่วนใหญ่ถูกยึดครองโดยฝรั่งเศสและเจ้าที่ดินที่เข้าร่วมกับฝรั่งเศสด้วยต้องการปกป้องผลประโยชน์ส่วนตน ชาวนาเป็นผู้ถือครองที่ดินส่วนน้อยและบางคนต้องสูญเสียที่ดินเนื่องจากการหนีสิน หลังจากที่ดินชนชั้นล่างหรือชนชั้นกรรมกรได้เข้ามาทำงานในอุตสาหกรรมต่าง ๆ ของอาณานิคม พบว่าค่าแรงถูกและไร้สวัสดิการ นอกจากนี้รัฐบาลอาณานิคมได้ใช้ประโยชน์จากระบบศักดินาในการกดขี่ชนชั้นล่าง ชาวนาถูกเกณฑ์มาจากชนบทเพื่อสร้างเส้นทางคมนาคม โดยชาวนาเหล่านี้มีได้ประโยชน์ใด ๆ จากการใช้แรงงานนี้ จึงเกิดการจลาจล การต่อสู้ การเรียกร้องของคนงาน และกลุ่มขบวนการรักชาติเวียดนามเป็นจำนวนมาก แต่ยังไม่สามารถทำให้เกิดการลุกขึ้นต่อสู้ในวงกว้างได้

จากการปฏิรูปการศึกษาของฝรั่งเศสโดยให้ใช้อักษรกวีจ้อทำให้ชาวเวียดนามผู้รักชาตินำภาษาดังกล่าวมาใช้ในการต่อต้านระบบอาณานิคมฝรั่งเศส เนื่องจากภาษาที่ใช้อย่างแพร่หลายในเวียดนามขณะนั้นคือภาษากวีจ้อและภาษาฝรั่งเศส เป็นเหตุให้ขบวนการรักชาติและฝรั่งเศสใช้ภาษากวีจ้อในการเผยแพร่แนวคิดทางการเมืองและอุดมการณ์ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ โดยเฉพาะในโคชินจีนที่มีผู้รู้หนังสือเป็นจำนวนมากกว่าที่อื่นในช่วงแรกหนังสือพิมพ์ถูกใช้เพื่อสนับสนุนฝรั่งเศส และให้ความรู้ใหม่ ตลอดจนปรัชญาการเมืองของนักคิดฝรั่งเศส กิจกรรมของสื่อสิ่งพิมพ์ในเวลานั้นได้กระตุ้นให้เกิดสำนักในหมู่ปัญญาชนผู้รักชาติ แม้ว่ารัฐบาลจะควบคุมหนังสือพิมพ์เพื่อลดช่องโหว่ที่อาจถูกใช้เป็นเครื่องมือทางการเมือง กลุ่มปัญญาชนและบรรดานักคิดทั้งหลายจึงเผยแพร่ความคิดในรูปแบบนวนิยายที่มีการควบคุมน้อยกว่า เมื่อหนังสือพิมพ์และนวนิยาย

แพร่หลายมากขึ้น ชาวเวียดนามก็ตระหนักได้ถึงปัญหาอันเลวร้ายภายในประเทศที่ถูกกระทำโดยฝรั่งเศส การต่อต้านอาณานิคมฝรั่งเศสจึงขยายตัวออกไป อย่างไรก็ตามทุกขบวนการรักชาติในเวลานั้นล้วนประสบกับความล้มเหลว

2.4 การต่อต้านอาณานิคมฝรั่งเศสของลัทธิเกาใต้

2.4.1 การเคลื่อนไหวทางการเมืองของลัทธิเกาใต้ครั้งแรก

จากการแสวงหาผลประโยชน์และกดขี่คนเวียดนามอย่างหนัก ทำให้ประชาชนในเวียดนามได้มีความเป็นอยู่ที่ลำบาก ในช่วงเวลานั้นขบวนการต่อต้านเกิดขึ้นหลายขบวนการ ย่างเข้า ค.ศ.1900 เป็นช่วงที่นโยบายการปกครองของฝรั่งเศสหย่อนยานลง เป็นเหตุให้กลุ่มขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองใช้โอกาสนี้ดำเนินกิจการต่อต้านและปลุกระดมมวลชน กลุ่มผู้รู้หนังสือเพิ่มขึ้นจากการปฏิรูปการศึกษาของฝรั่งเศส ทั้งยังได้รับอุดมการณ์ทางการเมืองมาจากสื่อสิ่งพิมพ์และนวนิยายที่เสียดสีการปกครองของรัฐบาลของกลุ่มนักคิดและปัญญาชน นำไปสู่การเคลื่อนไหวที่สำคัญในโคชินจีน

จากแนวคิดที่ว่าฝรั่งเศสคือผู้นำหายนะมาสู่เวียดนาม ทำให้ในโคชินจีนการเคลื่อนไหวของกลุ่มขบวนการรักชาติปรากฏในรูปแบบของการจัดตั้งสมาคมใต้ดินและองค์กรทางศาสนา ขบวนการที่มีบทบาทมากในเวลานั้นคือ สมาคมเทียนเตียะโห้ย (สมาคมสวรรค์และพื้นดิน) เกิดขึ้นเมื่อ ค.ศ. 1913 นำโดยพระสงฆ์ชื่อ ฟานซิจลอง (Phan Xich Long) เป็นสมาคมลับที่เดิมเป็นองค์กรทางศาสนาทั่วไปที่เน้นการทำบุญและประกอบกิจกรรมทางศาสนา ต่อมาฟานซิจลองร่วมมือกับร่วมมือกับชาวเวียดนามเชื้อสายจีนผู้หนึ่งชื่อว่านายเหวียนฮิวจิ (Nguyen Huu Tri) ผู้นำศาสนาเล็ก ๆ ในเจอะหลินโดยระดมผู้คนในเขตปกครองของตนต่อต้านใช้อาวุธโจมตีและลอบวางระเบิดทั่วไซ่ง่อน สุดท้ายนายฟานซิจลองถูกทางการจับกุม ส่วนนายเหวียนฮิวจิหลบหนีไปได้ ภายหลังนายเหวียนฮิวจิได้นำพรรคพวกราว 200 คนลักลอบเข้าไซ่ง่อนอีกครั้งเพื่อเข้าโจมตีศูนย์กลางการปกครองหลายแห่งของฝรั่งเศสด้วยการใช้เพียงดาบและมีด ทว่าพ่ายแพ้และบรรดาสาวกของขบวนการเทียนเตียะโห้ยล้วนถูกจับ

การถือกำเนิดของขบวนการต่อต้านและองค์กรทางศาสนาต่าง ๆ ในช่วงนี้มักอ้างว่าเป็นเพราะนโยบายการปกครองที่ไร้ประสิทธิภาพของฝรั่งเศส โดยองค์กรทางศาสนามักใช้ความอ่อนไหวด้านจิตใจของผู้คนเพื่อชักชวนผู้คนให้เข้าร่วมองค์กร ฝรั่งเศสมองว่ากลุ่มศาสนาที่เกิดขึ้นในช่วงนี้เพียงอาศัยโอกาสจากความมั่งคั่งของผู้คนหาประโยชน์ทางการเมืองเท่านั้น ตั้งแต่กลุ่มของฟานซิจลองล่มสลายก็ยังไม่ปรากฏกลุ่มองค์กรใดในช่วงนี้ จนกระทั่งปี 1929 ผู้นำของเวียดนามเหนือเริ่มมีความคิดจัดตั้งพรรคคอมมิวนิสต์ เนื่องจากจำเป็นต้องต่อต้านชนชั้นนายทุนที่กำลังขยายตัวออกไป กลุ่มชนชั้นแรงงานเพิ่มมากขึ้น ชาวนายากจนอย่างมาก จึงเห็นว่าควรจัดตั้งพรรคการเมืองที่เป็นตัวแทนของชนชั้นกรรมาชีพ ดังนั้นในเดือนกุมภาพันธ์ ปี 1930 พรรคคอมมิวนิสต์ได้ถือกำเนิด กระนั้นพรรคคอมมิวนิสต์ก็ถูกปราบปรามลงภายในปีเดียว จนเมื่อปี ค.ศ.1933 การเคลื่อนไหวอย่างลับ ๆ ก็ดำเนินขึ้นอีกครั้ง สมาชิกพรรคได้ฟื้นฟูพรรคให้กลายเป็นองค์กรที่เข้มแข็ง มุ่งขยายจำนวนสมาชิกและดำเนินการปฏิวัติ ฝรั่งเศสเชื่อว่าการรวมตัวเรียกร้องการปฏิรูปประเทศของขบวนการต่าง ๆ มีพรรคคอมมิวนิสต์สนับสนุนอยู่เบื้องหลัง ด้วยเหตุนี้ ค.ศ. 1936 รัฐบาลอาณานิคมจึงเริ่มกวาดล้างการ

เคลื่อนไหวของผู้ที่ต้องการปฏิรูปอาณานิคม แม้ว่าจะมีการชี้แจงฝรั่งเศสเกี่ยวกับข้อเรียกร้องในการปฏิรูปประเทศนี้มาจากความต้องการของประชาชนซึ่งพรรคคอมมิวนิสต์มิได้มีส่วนเกี่ยวข้อง แต่ไม่เป็นผล รัฐบาลอาณานิคมยังปราบปรามอย่างต่อเนื่อง ตรงกันข้ามกับพรรคการเมืองที่เผชิญกับการปราบปรามอย่างเข้มงวดนั้น ทางรัฐบาลอาณานิคมมิได้เข้าแทรกแซงหรือควบคุมกิจกรรมทางศาสนามากนัก กลุ่มศาสนาล้วนเป็นอิสระในช่วงต้น เนื่องจากความคิดที่ว่าศาสนามีได้พัวพันกับพรรคคอมมิวนิสต์

ตั้งแต่การก่อตั้งลัทธิเกาได้อย่างเป็นทางการเมื่อปี ค.ศ.1926 ในช่วงนั้นจุดประสงค์ของลัทธิมีเพียงรวมผู้คนให้เป็นหนึ่งและเผยแพร่คำสอนเท่านั้น ต่อมาหลังจากที่นายโงหวันเหี้ยวแยกตัวออกจากลัทธิและนายเลวันจุงขึ้นรับตำแหน่งผู้นำแทน กลุ่มลัทธิเกาได้ขยายตัวอย่างกว้างขวาง ทั้งยังพยายามเรียกร้องให้ยอมรับลัทธิเกาได้เป็นศาสนา แม้ว่ารัฐบาลจะไม่มีท่าทีต่อข้อเรียกร้องแต่ยินยอมให้ลัทธิเกาได้สร้างศาสนสถานขึ้น ทั้งยังสามารถประกอบพิธีกรรมทางศาสนาภายใต้การจับตามองของทางการ โดยทางการอนุญาตให้เผยแพร่ลัทธิได้แคในโคชินจีนเท่านั้น นายเลวันจุงได้ดำเนินการเผยแพร่ศาสนาอย่างกระตือรือร้น การเคลื่อนไหวแรกของลัทธิเกาได้คือการชักชวนให้ประชาชนโดย *กลุ่มกือตักซาง*¹⁰ (Cu-Tac-Sang) คือกลุ่มสาวกของลัทธิเกาได้ที่สนับสนุนการเผยแพร่ศาสนาด้วยมิชชันนารีเหมือนกับตะวันตก โดยเรียกตนเองว่าเป็นทูตเผยแพร่ศาสนาเพื่อกระจายคำสอนไปสู่สรรพสัตว์ กลุ่มกือตักซางเผยแพร่คำสอนผ่านโฆษณาชวนเชื่อและพยายามชักชวนผู้ที่มีตำแหน่งทางสังคมให้เป็นสาวกของลัทธิ เช่น ข้าราชการ ชนชั้นกลางและเจ้าของที่ดิน เป็นต้น การทำเช่นนี้เป็นไปเพื่อขยายและพัฒนาองค์กลางของลัทธิ รวมถึงสร้างอำนาจและการยืนยันกับภายนอกถึงการดำรงอยู่ของลัทธิ การที่ผู้นำและสมาชิกส่วนใหญ่ของลัทธิเกาได้เป็นชนชั้นกลางนับเป็นปัจจัยสำคัญที่ลัทธิได้ใช้ในการระดมมวลชนสามารถชักจูงบุคคลระดับล่างให้นับถือลัทธิได้ง่าย ทำให้ลัทธิมีความมั่นคงและมีอิทธิพล ทั้งยังได้เงินบริจาคจำนวนมาก กระทั่งสร้างวิหารเป็นสำนักงานใหญ่ที่กลายเป็นสัญลักษณ์ของลัทธิในจังหวัดเต๋ยนิ่งห์ ผู้คนจำนวนมากหลังไหลเข้ามาเต๋ยนิ่งห์และเข้าร่วมกับลัทธิ ลัทธิเกาได้พัฒนาโครงสร้าง กฎหมาย บทบัญญัติ และหลักคำสอน เพื่อสนองความต้องการของสมาชิกและให้ลัทธิสมบูรณ์ยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังมีจัดพิมพ์หนังสือเผยแพร่คำสอน เปิดโรงเรียนฝึกอบรมด้านศาสนา ศาสนสถานและสถานพยาบาล ตลอดจนสร้างสาธารณประโยชน์หลายอย่าง ๆ

ภายใต้การนำของเลวันจุงลัทธิเกาได้แบ่งออกเป็น 3 ฝ่าย ได้แก่ บ้าตคว่ายไต (Bat Quat Dai) องค์การที่ควบคุมด้านอุดมการณ์ พิธีกรรม กิวจุงด่าย (Cuu Trung Dai) ทำหน้าที่บริหารและปกครององค์กร สุดท้ายคือ เทียบเทียนด่าย (Hiep Thien Dai) ทำหน้าที่ด้านพิธีทางไสยเวทย์ต่าง ๆ โดยหัวหน้าองค์กรเหล่านี้จะเรียกว่า โหะฟาบ (Ho Phap) (อนันท์ธนา เมธานนท์,2541: 71-72) อย่างไรก็ตามจากความขัดแย้งภายในระหว่างผู้นำคนสำคัญภายในลัทธิที่แยกตัวไปดูแลสาขาทั่วเวียดนามเป็นสาเหตุของการแบ่งแยกลัทธิ โดยสาเหตุมีหลายประการ เช่น จากความขัดแย้งระหว่างฝ่ายกิวจุงด่ายและฝ่ายเทียบเทียนด่ายเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการคำสอน หรืออาจจะเกิดจากการแทรกแซงของฝรั่งเศสที่กังวลเกี่ยวกับการขยายอิทธิพลอย่าง

¹⁰ กลุ่มสาวกของลัทธิที่มีความสำคัญและอยู่ในฐานะสมาชิกระดับสูง โดยจะเรียกแทน 3 คนนี้ว่ากลุ่มกือตักซาง (Cu-Tac-Sang) ย่อมาจากพยางค์หลังของชื่อ กาวฮว่ายซาง (Cao Hoài Sàng) กาวกวิงห์กือ (Cao Quỳnh Cù) และ ฟิมกงตัก (Phạm Công Tắc)

รวดเร็วของลัทธิเกาไตเพื่อทำให้เกิดความแตกแยกภายในองค์กร ดังนั้นในช่วงตั้งแต่ปี ค.ศ.1931 ผู้นำระดับสูงบางส่วนได้แยกตัวออกจากศูนย์กลางลัทธิเกาไตที่เตยนิ่งห์เป็นองค์ย่อยที่ทำงานอย่างอิสระตามจังหวัดและเมืองต่าง ๆ ต่อมานายเลวันจุงเสียชีวิตลงในปี ค.ศ.1934 นายฟุมกตักจึงขึ้นเป็นผู้นำลัทธิแทน

2.4.2 ความร่วมมือระหว่างลัทธิเกาไตกับญี่ปุ่น

ภายหลังจากการควบคุมอิสระในการดำเนินกิจกรรมทางศาสนาโดยรัฐบาลฝรั่งเศสเนื่องจากสงสัยว่ากลุ่มนิกายเหล่านี้จะนำศาสนามาใช้ปลุกกระดมมวลชนเพื่อก่อกบฏ ทำให้องค์กรศาสนาผันตัวเป็นขบวนการมวลชนอย่างรวดเร็วในช่วงปี ค.ศ.1930 เมื่อเผชิญกับอำนาจทั้งอาณานิคมและคอมมิวนิสต์ กลุ่มเกาไตได้มีส่วนร่วมในขบวนการชาตินิยม เกาไตปราถนาจะเอาชนะการกดขี่ของฝรั่งเศสและปลดปล่อยเวียดนามให้เป็นเอกราช อีกทั้งต้องการฟื้นฟูอำนาจของลัทธิ รวมถึงยังเสนอให้ปฏิรูประบอบกษัตริย์ นายฟุมกตักมีท่าทีที่ชัดเจนในการต่อต้านฝรั่งเศส โคนเริ่มกล่าวโจมตีฝรั่งเศสว่าเป็นผู้ทำลายวัฒนธรรมดั้งเดิมของเวียดนามผ่านการเทศนา ขบวนการเกาไตได้รับแรงกระตุ้นอย่างแท้จริงเมื่อปี ค.ศ. 1938 เนื่องจากผู้นำระดับสูงของลัทธิได้รับข้อความจากวิญญูณที่ต้องการให้ลัทธิเกาไตให้การสนับสนุนแก่ญี่ปุ่นเพื่อปลดปล่อยประเทศและฟื้นฟูระบอบราชาธิปไตย และจากการที่กลุ่มเกาไตแสดงออกทำให้กลุ่มการเมืองชาตินิยมต่าง ๆ เข้ามาเป็นพันธมิตรกับเกาไต จากเดิมที่สมาชิกในพรรคส่วนใหญ่เป็นชนชั้นกลางทำให้ขาดแรงสนับสนุนจากประชาชนระดับล่าง หนนี้กลุ่มเกาไตได้พยายามขยายอิทธิพลไปยังกลุ่มชนชั้นกลางและชานาด้วย

กลุ่มเกาไตได้ร่วมมือกับกลุ่มการเมืองชาตินิยมที่ชื่อว่า เวียดนามฟูกวก (Viet Nam Phuc Quoc) ที่มีเป้าหมายในการฟื้นฟูระบอบราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ โดยให้การสนับสนุนองค์ชายเกื่องเด¹¹ (Cuong De) แม้ว่าจะถูกปรามลงภายใต้การปกครองของอาณานิคม กองทัพญี่ปุ่นภายใต้การนำของนายพลนิชิฮารา (Nishihara) เดินทางมายังฮานอยเพื่อเจรจาติดต่อกับจีนและเพื่อวัตถุประสงค์ด้านยุทธศาสตร์ จากความอ่อนแอของรัฐบาลอาณานิคมที่ไร้อำนาจต่อรอง เนื่องจากพ่ายแพ้ต่อกองทัพนาซีของเยอรมัน จึงต้องยอมสงบศึกและเข้าเป็นพันธมิตรกับเยอรมัน ซึ่งเยอรมันเป็นพันธมิตรกับญี่ปุ่นด้วย ทำให้จำต้องลงนามในข้อตกลงให้กองทัพญี่ปุ่นเข้ามาประจำการในเวียดนามในวันที่ 23 กันยายน ค.ศ.1940 และกลายเป็นพันธมิตรกับญี่ปุ่นไปโดยปริยาย ขบวนการคอมมิวนิสต์ในเวียดนามได้ขณะนั้นเล็งเห็นว่ารัฐบาลอาณานิคมกำลังอ่อนแอเหมาะที่จะ

¹¹ เจ้าชายเกื่องเด (Cuong De) ประสูตเมื่อปี ค.ศ.1882 เป็นพระโอรสองค์โตของเจ้าชายเหงียนคานห์ (Nguyen Cach) ซึ่งสิ้นพระชนม์ขณะดำรงตำแหน่งรัชทายาท ตามปกติแล้วจะให้โอรสองค์โตของรัชทายาทดำรงตำแหน่งนี้แทน แต่พระเจ้ายาลองกลับเลือกโอรสองค์ที่ 4 เจ้าชายมินห์หมาง (Minh Mang) เป็นรัชทายาทแทน เจ้าชายเกื่องเดเป็นหนึ่งในผู้ก่อตั้งขบวนการชาตินิยมชุยเติน (Nationalist Movement Duy Tan) ซึ่งเป็นขบวนการที่มุ่งขับไล่ฝรั่งเศสออกจากประเทศเพื่อที่จะฟื้นฟูอำนาจจักรพรรดิ พระองค์ถูกจับกุมระหว่างเดินทางไปฮ่องกง พระองค์ได้รับการช่วยเหลือและหนีไปยุโรป และเดินทางกลับมาที่ญี่ปุ่นโดยอยู่ภายใต้การดูแลของนายทสึโยชิ อินุไก (Tsuyoshi Inukai) เจ้าชายเกื่องเดพยายามเรียกร้องให้อินโดจีนปกครองตนเองต่อที่ประชุมสนธิสัญญาแวร์ซายส์ ค.ศ.1919 แต่ไม่เป็นผล ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ญี่ปุ่นยึดครองเวียดนามและเลือกจักรพรรดิบาวไต้ขึ้นเป็นกษัตริย์หุ่นเชิดแทน เจ้าชายเกื่องเดประทับที่ญี่ปุ่นจนกระทั่งสิ้นพระชนม์เมื่อ ค.ศ.1951 (ฤกษ์ณะ ทองแก้ว, 2550: 38)

ลงมือกบฏ แต่ฝ่ายตำรวจไซ่ง่อนล่วงรู้แผนการนี้ก่อนจึงได้ระดมกองกำลังปราบปรามพรรคคอมมิวนิสต์ในเวียดนามได้อย่างรุนแรง ผลของการกบฏในครั้งนี้นำมาซึ่งการสูญเสียผู้นำระดับสูงของพรรคหลายคน ความล้มเหลวครั้งนี้เกิดจากความไม่พร้อมทั้งด้านกองกำลังและอาวุธ อีกทั้งฝ่ายคอมมิวนิสต์ยังประเมินความสามารถของรัฐบาลอาณานิคมต่ำไป ทำให้พรรคคอมมิวนิสต์ในเวียดนามได้ถูกทำลายลง ตลอดจนอำนาจของคอมมิวนิสต์จำกัดเพียงภาคเหนือใต้การดูแลของนายโฮจิมินห์ (Ho Chi Minh) จากข้อตกลงทางเศรษฐกิจระหว่างญี่ปุ่นและฝรั่งเศสที่ลงนามเมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม ค.ศ.1941 ทำให้ญี่ปุ่นมีสถานะทางเศรษฐกิจพิเศษในอินโดจีน ที่ยังคงครองตลาดในอินโดจีนด้วย ในเวลานี้แม้ว่ารัฐบาลฝรั่งเศสจะมีอำนาจบริหารราชการ แต่ก็ตกอยู่ใต้การควบคุมของญี่ปุ่นโดยเฉพาะเรื่องเศรษฐกิจ (สุด จอนเจ็ดสิบ, 2544: 160-161) เวียดนามไม่เพียงแต่บอบช้ำจากการกดขี่ของฝรั่งเศสกลับยังถูกซ้ำเติมด้วยการเข้าครอบครองและตัดทวงผลประโยชน์โดยญี่ปุ่นอีก ด้วยมุ่งแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจต่อต้านขบวนการปฏิวัติ ตลอดจนสร้างรากฐานของตนในดินแดนเวียดนาม จากวัตถุประสงค์เหล่านี้ทำให้การเผชิญหน้าระหว่างญี่ปุ่นและฝรั่งเศสทวีความรุนแรงขึ้น ฝ่ายหมายที่จะชักจูงและรวมกำลังจากฝ่ายอนุรักษ์ในเวียดนาม จึงอ้างเรื่องการวางแผนรวมประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วยกัน และขับไล่ชาติตะวันตกออกจากเอเชียใต้โครงการ *วงไฟบุลย์แห่งมหาเอเชียบูรพา* นอกจากนี้ญี่ปุ่นจะเข้าครอบครองเศรษฐกิจและการทหารแล้วยังจะเข้าแทรกแซงการเมืองในเวียดนามด้วย โดยพยายามรื้อฟื้นกลุ่มต่อต้านฝรั่งเศสที่ถูกรัฐบาลอาณานิคมปราบปรามหลายกลุ่ม เช่น กลุ่มฮว้าฮ่าว (Hoa Hao) กลุ่มฝูคว็อก (Phuc Quoc) รวมถึงกลุ่มเกาไตด้วย ด้วยหวังว่ากลุ่มต่อต้านอาณานิคมนี้จะช่วยญี่ปุ่นยึดอำนาจการปกครองจากฝรั่งเศส ลัทธิเกาไตจึงเข้าร่วมเป็นพันธมิตรกับญี่ปุ่น ในปี ค.ศ.1943 โดยนายฟิมกตัก ผู้นำของลัทธิเกาไตได้ลงนามความร่วมมือกับญี่ปุ่นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการดำรงอยู่ของลัทธิ และเพื่อบรรลุความปรารถนาที่เวียดนามจะเป็นอิสระ โดยญี่ปุ่นให้คำสัญญาว่ามีการจัดตั้งรัฐบาลใหม่หลังได้รับเอกราชและให้กลุ่มเกาไตเข้าร่วมรัฐบาลด้วย ความร่วมมือนี้สองฝ่ายล้วนได้รับประโยชน์

ในขณะนั้นพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนได้ชักชวนประชาชนทุกชนชั้นเข้าร่วมการต่อต้านฝรั่งเศสและญี่ปุ่น ขบวนการทางการเมืองอื่น ๆ เริ่มมีการเคลื่อนไหว บ้างเข้าร่วมการต่อต้านทั้งฝรั่งเศสและญี่ปุ่น บ้างให้การสนับสนุนญี่ปุ่นด้วยหวังว่าญี่ปุ่นจะช่วยกอบกู้เอกราชคืนแก่เวียดนาม ดังนั้นจึงเกิดการแข่งขันเพื่อดึงชาวเวียดนามให้เข้าร่วมกับฝ่ายตน พรรคคอมมิวนิสต์จึงตัดสินใจชูประเด็นเรื่องการรวมพลังของคนเวียดนามเพื่อเอกราช โดยเสนอให้จัดตั้งแนวร่วมสหพันธ์เวียดนามเพื่อเอกราช (Mat Tran Viet Nam Doc Lap Dong Minh) หรือเวียดมินห์¹² หลังจากร่วมมือกับญี่ปุ่นลัทธิเกาไตได้สนับสนุนญี่ปุ่นอย่างเต็มที่ โดยร่วมมือกับองค์กรสันนิบาตฟื้นฟูเวียดนามหรือเวียดนามฝูคว็อก โดยส่งเงินช่วยเหลือเจ้าชายเกื่องเต๋ที่ลี้ภัยอยู่ที่ญี่ปุ่นผ่านทางพ่อค้าชาวญี่ปุ่นชื่อนายมิตูฮิโระ มัตสึชิซะตะ (Mituhiro Matsushita) ผู้เป็นตัวแทนของเจ้าชายเกื่องเต๋ในโคชินจีน ในเดือนกันยายน ปี ค.ศ.1940 ได้ส่งกองกำลังชาวเวียดนามพร้อมกับหน่วยงานของญี่ปุ่นที่ประจำการอยู่ทางตอนใต้ของจีน เข้าโจมตีสถานปฏิบัติงานนอกชายฝั่งของฝรั่งเศสที่ลางเสน (Lang Son) แต่ภายหลังเรื่องกลับพลิก

¹²องค์กรเวียดมินห์ คือการรวมพลังชาวเวียดนามทุกชนชั้น ทุกพรรคการเมืองและกลุ่มผู้รักชาติ เพื่อร่วมมือขับไล่รัฐบาลอาณานิคมฝรั่งเศสและญี่ปุ่น และเพื่อนำเวียดนามไปสู่เอกราช และสถาปนาสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม (สุด จอนเจ็ดสิบ, 2544: 164)

ผัน เมื่อญี่ปุ่นร่วมมือกับฝรั่งเศสและตัดสินในที่จะรักษาอินโดจีนเอาไว้ในฐานะแหล่งเศรษฐกิจสำคัญเพื่อใช้ในสงครามพิชิตส่วนอื่นในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และยุติการให้ความช่วยเหลือแก่บรรดากลุ่มชาตินิยม หลังจากญี่ปุ่นได้ร่วมมือกับฝรั่งเศส ก็ยินยอมให้ฝรั่งเศสปราบปรามกลุ่มขบวนการการเมืองอย่างโหดเหี้ยม หลายฝ่ายมองว่าญี่ปุ่นคือผู้ทรยศ และกังขาเกี่ยวกับแนวคิดรวบรวมประเทศในเอเชียของญี่ปุ่น กระนั้นความสัมพันธ์ระหว่างญี่ปุ่นและเกาหลียังคงดำเนินต่อไป เพราะหวังว่าญี่ปุ่นจะปลดปล่อยเวียดนามในที่สุด

หลังจากการร่วมมือกองกำลังชาตินิยมกับกลุ่มศาสนาต่อต้านฝรั่งเศส ส่งผลให้ศาสนสถานหลายแห่งของเกาหลีถูกรื้อค้น บรรดาผู้นำจำต้องแยกย้ายกันหลบหนีและซ่อนตัว ในเดือนกรกฎาคม ปี ค.ศ.1941 พลเรือเอกฌ็อง เดอคูร์ (Jean Decoux) ข้าหลวงชาวฝรั่งเศสได้ใช้มาตรการที่เข้มงวดเพื่อควบคุมกิจกรรมภายในองค์กรเกาหลีใต้เกือบทั้งหมด (Tran My Van, 1996: 183-184) อีกทั้งนายพิมพ์งต๊ก ผู้นำลัทธิและผู้นำระดับสูงที่ประจำในจังหวัดอื่นในเวียดนาม 5 คนล้วนถูกจับเมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม ค.ศ.1941 และกลุ่มเกาหลีได้ย้ายฐานไปยังกัมพูชา ต่อมาในปี 1942 นายเค็นเปไต (Kenpeitei) ตำรวจทหารแห่งกองทัพญี่ปุ่นได้ลอบติดต่อกับผู้นำกองกำลังลัทธิเกาหลีใต้ชื่อว่านายเงินกวางวิงห์ (Tran Quang Vinh) เพื่อร่วมมือกันปฏิบัติการกิจต่อต้านฝรั่งเศส นายวิงห์ได้เสนอให้ญี่ปุ่นทำตามข้อตกลงเดิม และช่วยผลักดันให้ลัทธิเกาหลีใต้เป็นศาสนาประจำชาติเวียดนาม โดยกลุ่มเกาหลีใต้จะเป็นผู้ให้ข้อมูลแก่กองกำลังญี่ปุ่น นายวิงห์จึงใช้โอกาสนี้ย้ายฐานกลับไซ่ง่อน ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1943 ความสัมพันธ์ระหว่างลัทธิเกาหลีใต้และญี่ปุ่นยังมั่นคง นายวิงห์ได้เป็นตัวแทนลัทธิเข้าประชุมเพื่อหารือเกี่ยวกับการดำเนินงานร่วมกับญี่ปุ่น โดยกลุ่มเกาหลีใต้ได้ตกลงที่จะช่วยเหลือกองทัพญี่ปุ่นด้วยการเรียกร้องให้เยาวชนในลัทธิเข้าร่วมกองทัพ และญี่ปุ่นรับรองความปลอดภัยของผู้นำเกาหลีใต้ อีกทั้งยังช่วยฝึกฝนกองทัพติดอาวุธ นายวิงห์เป็นตัวแทนกลุ่มชาตินิยมในเวียดนามและต่างประเทศในการสนับสนุนเจ้าชายเกื่องเต๋ขึ้นเป็นกษัตริย์ จากการสื่อสารกันระหว่างเจ้าชายเกื่องเต๋และลัทธิเกาหลีใต้ ในสารนั้นมีได้ระบุชื่อกลุ่มผู้สนับสนุนอย่างชัดเจนกล่าวเพียงว่ามีการช่วยเหลือตนโดยกลุ่มหลายกลุ่มในการสร้างประเทศในอนาคต ท้ายสุดพวกเขาก็ได้สมปรารถนาญี่ปุ่นยังคงครอบครองเวียดนามร่วมกับฝรั่งเศส โดยนายเค็นเปไตได้ขู่ที่จะถอนกำลังออกจากเกาหลีและไม่ให้ความร่วมมือใด ๆ ผู้นำลัทธิเกาหลีใต้เริ่มไม่พอใจกับท่าทีหยิ่งยโสของเค็นเปไตและไม่พอใจที่ญี่ปุ่นไม่เต็มใจแสวงหาอิสรภาพแก่เวียดนาม แม้ว่าท่าทีของญี่ปุ่นไม่น่าไว้วางใจ แต่กลุ่มเกาหลีใต้กลับประสบความสำเร็จในการขยายกิจกรรมทางศาสนาและการเมืองด้วยความช่วยเหลือของญี่ปุ่น ในเดือนกรกฎาคม ค.ศ.1943 การมาถึงของนายพลมัตซึอิ อิวาเตะ (Matsui Iwane) ที่เกษียณแล้วทำให้ความรู้สึกรู้สึกต่อต้านฝรั่งเศสรุนแรงขึ้น เนื่องจากการแถลงการณ์ที่จะช่วยปลดปล่อยเอเชียโดยญี่ปุ่น สิ่งนี้ช่วยฟื้นฟูความหวังในหมู่ผู้รักชาติอีกครั้ง

อาสาสมัครจากลัทธิเกาหลีใต้กว่า 20,000 คนเข้าร่วมกองทหารเพื่อเป็นกองกำลังในการต่อสู้และเต็มใจสละชีวิตเพื่ออิสระของประเทศ เป็นครั้งแรกที่กลุ่มศาสนาจัดตั้งกองกำลังของตนเอง โดยกลุ่มทหารของเกาหลีใต้จะสวมชุดสีฟ้าและสวมหมวกสีขาว ทว่าญี่ปุ่นมิได้จัดเตรียมอาวุธให้แก่ลัทธิเกาหลีใต้ ดังนั้นอาวุธจึงมีเพียงไม้ไผ่ เหล็กและเชือกเท่านั้น ญี่ปุ่นฝึกอบรมเพียงกลยุทธ์ การเดินขบวน การป้องกันตนเองและการโจมตี ในวันที่ 9 มีนาคม ค.ศ.1945 ญี่ปุ่นได้ทำการรัฐประหารและยึดอำนาจการปกครองจากฝรั่งเศส อาทิ สิบชาวให้แก่ญี่ปุ่น รวมถึงยึดสถานที่สำคัญทางราชการและที่ตั้งทางการทหารของฝรั่งเศส รัฐประหารในครั้งนี้ญี่ปุ่นมิได้ทำเพราะความมุ่งมั่นที่จะปลดปล่อยเวียดนาม แต่เพราะเกรงว่าฝรั่งเศสจะทรยศ เนื่องจากอำนาจของทั้งสองฝ่ายที่

ลดลงและญี่ปุ่นสัมผัสถึงการคุกคามโดยฝรั่งเศสจึงชิงลงมือก่อน หลังยุติการรัฐประหารความรู้สึกของกลุ่มเกาหลีที่มีต่อญี่ปุ่นเป็นไปในทิศทางบวกเมื่อฝ่ายตนได้มีบทบาทที่ชัดเจนในการกำจัดฝรั่งเศส นอกจากนี้ศาสนสถานของลัทธิทั้งหมดเปิดทำการใหม่และบรรดาสมาชิกล้วนยินดีที่ได้เสรีภาพทางศาสนาคืนมา ตลอดจนกองทัพเกาหลีได้รับการจัดระเบียบใหม่เป็น กองทัพแห่งชาติ ชาวญี่ปุ่นยังมอบอาคารและที่อยู่อาศัยซึ่งเคยเป็นของนายพลฝรั่งเศสแก่ลัทธิเกาหลีเพื่อจัดตั้งกองบัญชาการกองทัพ นายเงินกวางวิงให้ได้ขึ้นเป็นผู้บัญชาการสูงสุดในสำนักงานใหญ่แห่งกองทัพเกาหลี

หลังจากนั้นไม่นานญี่ปุ่นได้ทำลายความเชื่อใจของกลุ่มชาตินิยมอื่นและกลุ่มเกาหลีอีกครั้ง เมื่อญี่ปุ่นตัดสินใจจัดตั้งรัฐบาลใหม่ของเวียดนามโดยตัดสินใจด้วยตนเองฝ่ายเดียว และสถาปนาจักรพรรดิเบ๋าไต (Bao Dai) ขึ้นครองราชย์แทนเจ้าชายเกื่องเต่ จักรพรรดิเบ๋าไตเข้าใจดีว่าเอกราชของประเทศมีญี่ปุ่นเป็นผู้อุปถัมภ์ ไม่สามารถปฏิเสธการร่วมมือได้ด้วยตนเป็นเพียงกษัตริย์หุ่นเชิดของญี่ปุ่นเท่านั้น เนื่องจากญี่ปุ่นไม่ต้องการบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับกลุ่มชาตินิยมอย่างยาวนานเฉกเช่นเจ้าชายเกื่องเต่ ดังนั้นจึงเลือกเบ๋าไตเป็นจักรพรรดิแทน ในตอนแรกจักรพรรดิเบ๋าไตต้องการแต่งตั้งนักชาตินิยมที่ต่อต้านการปฏิรูปชื่อว่า โง่หิ่งห่เตียม (Nho Dinh Diem) ขึ้นเป็นหัวหน้ารัฐบาล แต่ญี่ปุ่นตระหนักว่ายากที่จะคุมเตียมได้จึงระงับการแต่งตั้งไว้ และแต่งตั้งอดีตนักวิชาการและอาจารย์ชื่อนายเงินจ๋องกิม (Tran Trong Kim) ที่ถูกเชิญกลับมาจากสิงคโปร์เพื่อดำรงตำแหน่งหัวหน้าคณะรัฐมนตรีแห่งจักรวรรดิเวียดนาม นายจ๋องกิมเป็นบุคคลไร้ความสามารถ แม้ว่ารัฐบาลที่จัดตั้งใหม่นี้จะประกอบด้วยกลุ่มปัญญาชน แต่ก็ยังขาดความเข้าใจการเมืองและความแน่วแน่ กษัตริย์และหัวหน้ารัฐบาลเช่นนี้ไม่ได้รับการยอมรับจากทั้งกลุ่มชาตินิยมและอดีตเจ้าอาณานิคม อีกทั้งเหตุการณ์รุนแรงต่าง ๆ เกิดขึ้นในช่วงรัฐบาลกิม เช่น ความอดอยาก ภัยธรรมชาติ สงคราม เป็นต้น คณะรัฐมนตรีของกิมขาดอำนาจ ขาดการสนับสนุน ทั้งยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจ ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน และความวุ่นวายทางการเมืองได้ ฝ่ายอดีตเจ้าอาณานิคมให้ความช่วยเหลือแก่กลุ่มชาตินิยมเวียดนามในการต่อต้านญี่ปุ่นด้วยการสนับสนุนกองกำลังชาตินิยมอย่างเวียดมินห์ เวียดมินห์และพรรคแนวร่วมได้ปลุกระดมมวลชนให้พร้อมก่อการกบฏเพื่อยึดอำนาจ โดยใช้วิธีแบบกองโจร เริ่มชุมนุมตีกองทหารญี่ปุ่นบ่อยครั้ง สร้างความเสียหายอย่างหนักแก่ญี่ปุ่น ในช่วงที่สงครามกองโจรกำลังดำเนินอยู่นั้นได้สร้างความเสียหายเป็นบริเวณกว้าง ผู้คนอดอยากล้มตาย เวียดมินห์ประกาศเตือนไม่ให้เชื่อถือญี่ปุ่นและรัฐบาลหุ่นเชิด แนะนำให้ประชาชนยึดแหล่งเสบียงของกองทัพญี่ปุ่นเพื่อบรรเทาความอดอยาก หลังจากการบริหารที่ล้มเหลวรัฐบาลของกิมได้ลาออกเมื่อวันที่ 7 สิงหาคม ค.ศ.1945 กระทั่งวันที่ 13 สิงหาคม ค.ศ.1945 ญี่ปุ่นประกาศยอมแพ้ หลังจากทีกองทัพโซเวียตมีชัยเหนือญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกาทิ้งระเบิดปรมาณูลงที่เมืองฮิโรชิมาและเมืองนางาซากิ การประกาศยอมแพ้ของญี่ปุ่นสร้างความตระหนกอย่างมากแก่กลุ่มเกาหลี ในทางกลับกันฝ่ายพรรคคอมมิวนิสต์เร่งปฏิบัติการทางการเมืองเพื่อก่อความวุ่นวายและบังคับให้ศัตรูยอมแพ้ก่อนเข้าโจมตี

ในวันที่ 16 สิงหาคม ค.ศ.1945 พรรคพวกของเวียดมินห์ตัดสินใจเข้ายึดอำนาจจากญี่ปุ่นก่อนที่กองทัพฝ่ายสัมพันธมิตร¹³จะมาถึงเวียดนาม โดยตั้งมาตรการป้องกันหลายทาง เช่น ยึดอำนาจและก่อตั้งสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามเพื่อแสดงถึงเอกราชโดยเร็ว จัดตั้งกองกำลังประชาชนติดอาวุธเพื่อเพิ่ม

¹³ฝ่ายสัมพันธมิตร ประกอบด้วยอังกฤษ ฝรั่งเศส อเมริกาและจีน

ความแข็งแกร่ง ยึดทรัพย์พวกจักรวรรดินิยมและพวกที่ทรยศ เป็นต้น นอกจากนี้เวียดนามก็ได้เรียกร้องให้ จักรพรรดิเบ๋าได้สละราชสมบัติโดยหลีกเลี่ยงการนองเลือด และบังคับให้รัฐบาลของนายเจิ่นจวงกิมลาออก เวียดนามขยายอำนาจทางการเมืองและการทหารอย่างรวดเร็ว แต่เนื่องจากไร้พันธมิตรในภาคใต้ กองกำลังเวียดนามจึงยังคงอ่อนแอ ในช่วงเวลาที่ญี่ปุ่นยอมจำนนนายเจิ่นกวางวิงห์ผู้นำลัทธิเกาไตได้เกลี้ยกล่อมให้ ญี่ปุ่นมอบอาวุธให้แก่กองทัพของเขา แต่ถูกปฏิเสธ กลุ่มเกาไตและกองกำลังอื่น ๆ เดินขบวนประท้วงด้วยอุดมการณ์รักชาติ อาสาอยู่บนแนวหน้าโดยหวังว่าจะได้รับอาวุธและจัดการกับพันธมิตรโดยตรง ท้ายสุดกลุ่มเกาไตก็พบกับความพ่ายแพ้เมื่อความหวังที่รอการกลับมาขององค์ชายเคื่องเต๋ครองราชย์ถูกทำลายลงและเมื่อโฮจิมินห์ประกาศอิสรภาพของเวียดนามเมื่อวันที่ 2 กันยายน ค.ศ.1495 ผู้นำลัทธิอย่าเจิ่นกวางวิงห์เผชิญกับการโจมตีโดยฝ่ายพรรคคอมมิวนิสต์ที่กล่าวหาว่ากลุ่มเกาไตกระทำความผิดหลายประการ รวมทั้งการช่วยเหลือศัตรูทำงานเพื่อผลประโยชน์ขององค์กรตน ทำให้ระบบกษัตริย์เสื่อมถอย นายวิงห์ได้ปฏิเสธข้อหาเหล่านี้ แต่เนื่องจากตัวเขามีความใกล้ชิดกับญี่ปุ่นอย่างมากจึงถูกให้ออกจากตำแหน่งทางการเมืองทั้งหมด ความล้มเหลวครั้งนี้ของวิงห์ทำให้ลัทธิเกาไตปราศจากผู้นำที่เข้มแข็ง นำไปสู่ความแตกแยกในองค์กรเกาไตอีกครั้ง นอกจากนี้เวียดนามพยายามกีดกันการรวมตัวของสมาชิกและกำจัดกลุ่มชาตินิยมอื่นที่อาจเป็นภัยคุกคาม อย่างไรก็ตามความพ่ายแพ้ เนื่องจากเวียดนามรู้ว่ากลุ่มเกาไตมีความเข้มแข็งอย่างมากในโคชินจีน ทั้งยังเป็นกลุ่มการเมืองกลุ่มเดียวในภาคใต้ที่มีกองกำลังติดอาวุธ นับว่าเป็นอุปสรรคต่อการขยายอิทธิพลของพรรค

ลัทธิเกาไตในเวลานี้ต้องพบกับสถานะที่กลืนไม่เข้าคายไม่ออกด้วยต้องอยู่ภายใต้แรงกดดันจากคอมมิวนิสต์ที่พยายามรวมกองกำลังของเกาไตเข้าฝ่ายตน สมาชิกบางส่วนของเกาไตเข้าร่วมกับกองกำลังคอมมิวนิสต์ บางส่วนถอยกลับที่มั่นในเตยนิ่งห์ เพื่อดำเนินการต่อสู้กับฝรั่งเศสต่อไปตามเป้าหมายเดิม กองกำลังของพรรคคอมมิวนิสต์ได้บุกมาที่ศาสนสถานเกาไตที่เตยนิ่งห์ได้จับกุมนายวิงห์ ภายหลังจากที่เวียดนามจับกุมนายเจิ่นกวางวิงห์ได้เพียงสามเดือนครึ่ง นายวิงห์ก็สามารถหนีออกไปได้ภายใต้ความช่วยเหลือของสมาชิกเกาไต

ในฤดูร้อนปี 1945 โดยมีคำสั่งแต่งตั้งพลเรือเอกจอร์จ เทียร์ ดาร์จองลีเออ (Georges Thierry d'Argenlieu) เป็นผู้บังคับการอินโดจีนสูงสุดในวันที่ 15 สิงหาคม ค.ศ.1945 นอกจากนี้ยังได้ส่งนายจอง เซดีล (Jean Cedile) เดินทางมายังเวียดนามใต้เพื่อแต่งตั้งนายพลจาคฟีลิป เลอแครค (Jacques Philippe Leclerc) ให้เป็นผู้บัญชาการทหารในอินโดจีน ในเวลานี้กลุ่มการเมืองต่าง ๆ ในภาคใต้พยายามแย่งชิงความเป็นใหญ่และสู้รบกันเอง ฝ่ายเวียดนามแม้ว่าจะจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นในภาคใต้และยึดที่ทำการของรัฐบาลไว้ แต่กลับมิได้รับการยอมรับ ฝรั่งเศสได้ติดต่อกับคณะกรรมการปฏิวัติที่เวียดนามใต้เพื่อบอกว่าฝรั่งเศสไม่ยอมรับอิสรภาพหรือเอกราชของเวียดนาม ฝ่ายของคณะกรรมการปฏิวัติไม่ยอมรับการปกครองจากอาณานิคมใดทั้งสิ้น ฝรั่งเศสจึงทำการทำหลายอย่าง เช่น ลอบยิงประชาชนที่เดินขบวนชื่นชมอิสรภาพเสียชีวิตและบาดเจ็บ ปลดปล่อยชาวฝรั่งเศสที่ถูกขังหลังการพ่ายแพ้ของญี่ปุ่น เป็นต้น นายเซดีลตัดสินใจประกาศกฎอัยการศึกในภาคใต้ พร้อมทั้งสั่งการชุมนุมประท้วงและส่งนายทหารเข้าโจมตีเวียดนาม สंहหารพลเรือนชาวเวียดนาม ฝ่ายเวียดนามตอบโต้กลับอย่างรุนแรงเช่นกัน (สุด จอนเจดิสัน,2544: 181-182) เหตุที่ฝรั่งเศสกล้าเหิมเกริมเนื่องจากแน่ใจว่าได้รับการคุ้มกันจากอังกฤษ

ฝรั่งเศสได้เข้ารื้อค้นศาสนสถานของลัทธิเถาไต่ที่ใหญ่ที่สุดในไซ่ง่อน บุคคลสำคัญของลัทธิ 5 คนถูกนำตัวไปที่สถานีตำรวจเพื่อสอบปากคำ ซึ่งฝรั่งเศสอ้างว่าสมาชิกเถาไต่ปฏิเสธที่จะเปิดเผยที่อยู่ของฐานอื่น ๆ รวมทั้งรายละเอียดเกี่ยวกับกิจกรรมของลัทธิจึงต้องสอบสวน ภายหลังได้พบศพของผู้นำทั้ง 5 คนที่ถูกสังหารนอนอยู่บนถนน หลังเหตุการณ์นี้ทำให้สมาชิกของลัทธิเถาไต่หลายคนต่างหลบหนี ในไม่ช้าฝรั่งเศสได้บุกเข้าโจมตีไซ่ง่อนเมื่อวันที่ 22 กันยายน ปี ค.ศ.1945 และจับผู้นำลัทธิเถาไต่เกือบทุกคนรวมถึงนายเงินกวางวิงห์ที่หลบหนีจากการจับกุมของคอมมิวนิสต์มาได้ พร้อมกันนั้นฝรั่งเศสได้ยึดทรัพย์สินและเงินเกือบทั้งหมดไปด้วย นอกจากนี้ฝรั่งเศสได้พบเอกสารและรายชื่อของผู้เข้าร่วมทางการทหารของลัทธิเถาไต่และกลุ่มผู้กักที่เคยมีความสัมพันธ์กับญี่ปุ่นในช่วงสงคราม รวมถึงอาวุธยุทโธปกรณ์ล้วนถูกยึดไปทั้งสิ้น

ในขณะที่บรรดาผู้นำถูกควบคุมตัวอยู่ในคุกได้ถูกทรมานจากการสอบสวนโดยเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยที่พยายามล้วงข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมของสมาชิกและสถานที่หลบซ่อนของชาวญี่ปุ่น เมื่อวิงห์ตระหนักถึงความล้มเหลวขององค์กรจึงได้ตัดสินใจยินยอมเข้าร่วมเป็นพันธมิตรกับฝรั่งเศส เพื่อแลกกับการปล่อยตัวบุคคลสำคัญทั้งหมดและรักษาลัทธิให้อยู่รอด โดยเฉพาะความต้องการที่จะให้นายพิมพ์งตั้งกลับมาเวียดนามอีกครั้งหลังจากถูกเนรเทศ ทั้งนี้กองทัพของกลุ่มเถาไต่จะยุติการต่อสู้กับฝรั่งเศส ดังนั้นจากเดิมที่เคยเป็นกองกำลังแห่งชาติต้องกลายเป็นเบี้ยแก่ฝรั่งเศส ชาติที่เคยเป็นอดีตศัตรูของเถาไต่ สมาชิกของลัทธิเถาไต่บางส่วนตัดสินใจลาออกจากกลุ่ม เนื่องจากไม่ต้องการเข้าร่วมกับฝรั่งเศสจึงได้หนีไปเข้าร่วมกับฝ่ายของเวียดนามห์ ข้อตกลงนี้ช่วยให้ลัทธิเถาไต่ไม่ถูกทำลายด้วยฝีมือของฝรั่งเศสหรือเวียดนามห์ (Tran My Van,1996: 191-192) ลัทธิเถาไต่จึงสิ้นบทบาทในการเป็นขบวนการต่อต้านฝรั่งเศส

ภายใต้สถานการณ์ที่ทั้งสองฝ่ายปะทะกัน รัฐบาลอังกฤษพยายามถอนตัวออกจากสถานการณ์นี้ โดยจะให้ความช่วยเหลือแก่ด้วยการจัดการให้ทหารฝรั่งเศสกลับเข้าประจำการเพื่อควบคุมสถานการณ์ในภาคใต้ และได้ส่งอาวุธให้แก่ฝรั่งเศส กองกำลังของเวียดนามห์ในภาคใต้ภายใต้การควบคุมของเงินวันเส่า (Tran Van Giau) ต้องถอยร่นลงไปอยู่บริเวณแถบลุ่มแม่น้ำโขงและที่ราบสูง อีกทั้งจำต้องสลายกลุ่มเป็นกลุ่มกองโจรขนาดเล็กเพื่อเข้าปฏิบัติการตามที่ต่าง ๆ ในภาคใต้แทน ในเวลานี้อเมริกายังไม่แสดงท่าทีต่อต้านใดต่ออังกฤษ และจากเหตุการณ์เหล่านี้ชี้ให้เห็นว่าอิทธิพลของเวียดนามห์ในแถบเวียดนามใต้อย่างไม่แข็งแกร่งเท่าใด ส่วนในภาคเหนือเวียดนามห์ต้องเผชิญกับการรุกรานของกองทัพจีนคณะชาติภายใต้การนำของนายพลหลูฮั่น (Lu Han) ที่บุกเข้าฮานอยเมื่อเดือนตุลาคม ปี ค.ศ.1945 โฮจิมินห์ต้องใช้วิธีประนีประนอมกับจีนเพื่อป้องกันมิให้เกิดสถานการณ์ที่ยากควบคุม เมื่อแก้ปัญหาที่จีนคณะชาติได้ โฮจิมินห์จึงทำการหารือกับฝรั่งเศส แต่ประเด็นที่ยังคงเป็นปัญหาคือสถานะของโคชินจีน ฝรั่งเศสเรียกร้องให้โฮจิมินห์แยกโคชินจีนออกจากการปกครอง ฝ่ายโฮจิมินห์เลือกที่จะปฏิเสธ

ในช่วงปีค.ศ. 1946 กลุ่มเถาไต่ได้การนำของเงินกวางวิงห์ถูกโฆษณาโจมตีและบุกทำลายศาสนสถานเถาไต่โดยเวียดนามห์ วิงห์จึงขอความช่วยเหลือจากฝรั่งเศสเพื่อขอกองกำลังเถาไต่คืนเพื่อปกป้องกลุ่ม ซึ่งด้วยแรงสนับสนุนของฝรั่งเศสวิงห์จึงได้รับการแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีกลาโหม ทว่าสมาชิกกลุ่มเถาไต่บางคนพยายามเลี่ยงวิธีรุนแรงจึงผูกมิตรกับเวียดนามห์ โดยยินยอมเข้าร่วมการต่อต้านฝรั่งเศส หลังจากวิงห์ได้รับการแต่งตั้ง

กลุ่มเกาะได้กลับมาเมื่ออิทธิพลอีกครั้ง กิจกรรมภายในลัทธิได้เปิดดำเนินการต่อ กระนั้นอิทธิพลของลัทธิยังจำกัด อยู่แค่ในเต๋ยนิ่งท์

ต่อมาฝรั่งเศสได้รับความเสียหายจากการปะทะกับกลุ่มเวียดมินท์ จึงได้ทำตามข้อเรียกร้องของเกาะได้ ที่ขอให้มีการจัดตั้งรัฐบาลอิสระในโคชินจีนและให้การสนับสนุนด้านการทหารเพิ่มขึ้น ทั้งยังสามารถจัดเก็บ ภาษีภายในเต๋ยนิ่งท์แลกกับการที่กลุ่มเกาะได้จะช่วยสกัดกั้นอิทธิพลของเวียดมินท์ หลังการกลับมาของฟัมกตัก เมื่อปี ค.ศ.1953 นายฟัมกตักเห็นว่าฝรั่งเศสอ่อนแอจึงดำเนินการผลักดันกระแสนาตินิยมอีกครั้งและได้เข้า ร่วมกับกลุ่มเวียดมินท์ รวมทั้งเรียกร้องให้รัฐบาลโคชินจีนร่วมมือกับเวียดมินท์เพื่ออิสรภาพของเวียดนาม เกาะ ได้จึงเข้ามามีบทบาททางการเมืองอีกครั้ง

หลังการลงนามในข้อตกลงชั่วคราวปี ค.ศ.1946 ระหว่างเวียดนามและฝรั่งเศสที่มีสาระสำคัญคือ ฝรั่งเศสยอมรับว่าสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามของโฮจิมินท์เป็นรัฐอิสระ ซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลของ สหพันธ์และมีอำนาจในการปกครองตนเองทั้งด้านการเงิน การทหารและมีกองทัพของตนเอง รวมถึงให้ทหาร ฝรั่งเศสถอนกำลัง 1 ใน 5 ออกจากเวียดนาม ส่วนฝ่ายเวียดมินท์จะยกเลิกสงครามกองโจรในภาคใต้ (โจเซฟ ชันจินเจอร์, 2522: 176) กระนั้นสถานการณ์ก็ยังตึงเครียด เวียดมินท์เสนอให้ใช้วิธีทางการเมือง แต่รัฐบาล ฝรั่งเศสไม่สนใจทั้งยังไม่ถอนทหารออกและสนับสนุนการใช้กำลังเพื่อแก้ปัญหา ด้วยเหตุนี้จึงนำไปสู่สงครามใน ที่สุด แม้ว่าสงครามกำลังปะทุในที่ต่าง ๆ โฮจิมินท์ยังหวังว่าสามารถใช้สันติวิธีได้

2.4.3 การเคลื่อนไหวของลัทธิเกาะได้ช่วงการเข้ามาของอเมริกา

ระหว่างปี ค.ศ.1947-1948 สงครามเย็นระหว่างสหรัฐอเมริกาและพันธมิตรค่ายเสรีประชาธิปไตยกับ สหภาพโซเวียตและพันธมิตรคอมมิวนิสต์ที่เริ่มขยายตัวไปยังยุโรปและตะวันออกกลาง แต่อเมริกากลับกังวล ต่อการขยายตัวของคอมมิวนิสต์ในเอเชียมากกว่า ขณะนั้นสหรัฐยังมีได้ให้ความสนใจต่อเวียดนามเท่ากับจีน เพราะคิดว่าปัญหาต่าง ๆ ในเวียดนามล้วนมาจากความขัดแย้งของระบอบอาณานิคม อีกทั้งยังมองว่าโฮจิมินท์ จะเข้าร่วมกับฝรั่งเศสที่เป็นพันธมิตรกับอเมริกามากกว่าการเลือกต่อต้าน จึงยังไม่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับเอกราชของเวียดนาม (สุด จอนเจ็ดสิน, 2544: 188-190)

หลังจากที่โฮจิมินท์หมดหวังที่จะใช้การเจรจาประนีประนอมกับฝรั่งเศสจึงตัดสินใจขอให้รัฐบาล ประเทศคอมมิวนิสต์ให้การรับรองต่อรัฐบาลโฮจิมินท์ ท่าทีของโฮจิมินท์ในปี 1950 นี้มีผลอย่างยิ่งต่อท่าทีของ อเมริกาเกี่ยวกับเวียดนามและเอเชีย หลังจากทีรัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์ชนะและยกกองกำลังประชิดชายแดน ภาคเหนือของเวียดนาม อีกทั้งการที่เกาหลีใต้บุกเข้าเกาหลีใต้อย่างทำให้อเมริกาตระหนักถึงภัยของการขยายตัว ของลัทธิคอมมิวนิสต์ในเอเชียมากขึ้น กระทั่งวันที่ 26 กรกฎาคม ค.ศ.1950 ประธานาธิบดีทรูแมนของอเมริกา ได้ลงนามให้การช่วยเหลือแก่ฝรั่งเศสในเวียดนาม

ฝ่ายจีนคอมมิวนิสต์ได้สนับสนุนเวียดมินท์ด้วยการมอบอาวุธที่มีประสิทธิภาพให้ ผู้บัญชาการทหาร ของเวียดมินท์คาดว่ากรบที่ยาวนานจะทำให้ฝรั่งเศสเลิกให้การสนับสนุนด้านสงครามเอง จึงเปิดฉากทำ สงคราม ผลจากสงครามที่ยืดเยื้อทำให้ฝรั่งเศสเสียหายอย่างหนัก เวียดมินท์จึงวางแผนก่อสงครามครั้งใหญ่อัน เป็นจุดจบของฝรั่งเศส ณ เตียนเบียนฟู (Dien Bien Phu) เนื่องจากเวียดมินท์วางแผนที่จะยึดลาวด้วยว่าพื้นที่

ในเดือนเมษายนปี 1954 อยู่ในหุบเขายากที่จะติดต่อกับภายนอก และที่สำคัญคือพื้นที่นั้นง่ายต่อการปิดล้อม ซึ่งลาวขณะนั้นอยู่ภายใต้การยึดครองของฝรั่งเศสจึงตั้งใจปล่อยให้ฝรั่งเศสส่งกองกำลังมาที่เวียดนามพู ขับไล่เวียดนามห์และป้องกันไม่ให้คอมมิวนิสต์เข้าสู่ลาว ฝรั่งเศสมั่นใจว่าแม้จุดยุทธศาสตร์จะไม่อำนวย แต่ด้วยอาวุธที่เหนือกว่าจะทำให้มีชัย จึงได้ทุ่มกำลังทหารฝรั่งเศสและเวียดนามจำนวนมากไปประจำที่เวียดนามพู ในวันที่ 13 มีนาคม ค.ศ.1954 เวียดนามห์จึงเริ่มทำการรบโดยการชนอาวุธขึ้นเนินเขาที่อยู่ล้อมรอบฝรั่งเศส ฝรั่งเศสขอแรงสนับสนุนจากอเมริกา อเมริกากลับบ้านเบียงโดยอ้างว่าจะช่วยต่อเมื่ออังกฤษเข้าร่วมด้วยเท่านั้น คำตอบของอเมริกาสร้างความกังวลแก่ฝรั่งเศส

นายพิมพ์มกตั้งผู้นำของลัทธิเกาได่ที่เดิมเข้าข้างฝ่ายเวียดนามห์ต่อต้านฝรั่งเศส เขาเปลี่ยนฝ่ายอีกครั้งด้วยคิดว่าเวียดนามไม่ควรเป็นประเทศคอมมิวนิสต์ กลุ่มเกาไต่ช่วงนี้จึงนำกำลังเข้าร่วมกับกองทัพแห่งชาติที่ต่อต้านพรรคคอมมิวนิสต์ร่วมกับกลุ่มอื่นในโคชินจีน เช่น กลุ่มฮวาฮ่าว กลุ่มบิงห์เสวียน (Binh Xuyuen) เป็นต้น ซึ่งกลุ่มศาสนาเหล่านี้ล้วนเป็นกองกำลังติดอาวุธหนักทั้งสิ้น ต่อมาเวียดนามห์เริ่มได้เปรียบฝ่ายฝรั่งเศสเนื่องจากใช้กลยุทธ์โจมตีศูนย์กลางกองป้องกันพื้นที่สูงของฝรั่งเศส และสามารถยึดพื้นที่สูงเสียบึงและอาวุธของฝรั่งเศสได้ สุดท้ายเวียดนามห์ก็ยึดฐานบัญชาการฝรั่งเศสและจับกองทหารทั้งหมดเป็นเชลย ฝ่ายฝรั่งเศสจึงยอมแพ้ อีกทั้งยังเสียกองทหารที่ดีที่สุดไป ความปราชัยของฝรั่งเศสทำให้จำต้องขอทำสัญญาสันติภาพ เมื่อนายพิมพ์มกตั้งเห็นความได้เปรียบของเวียดนามห์จึงเปลี่ยนท่าทีต่อฝ่ายคอมมิวนิสต์อีกครั้ง อ้างว่าโฮจิมินห์เป็นผู้นำเอกราชสู่เวียดนามได้ซึ่งไม่ผิดไปจากเจตนารมณ์ที่ต้องการให้ชาติเป็นอิสระของเขา

หลังจากความพ่ายแพ้จึงได้มีการประชุมเจนีวาเพื่อยุติสงคราม ชาติสำคัญที่เจรจาตกลงคือ เวียดนามฝรั่งเศส และจีน อเมริกาพยายามทำลายการประชุม เนื่องจากริมนิ่งทะเลและท่าเรือของเวียดนามถูกกองทัพของพวกจักรวรรดินิยมกีดกันอยู่ (เหลียว คัก เวียน, 2545: 313) ฝรั่งเศสไม่ยอมเจรจากับผู้แทนชาวเวียดนามแต่กลับทำข้อตกลงกับจีนแทน โดยใช้การประนีประนอมทั้งสองฝ่าย ได้ข้อสรุปว่าภาคใต้ของอินโดจีน ซึ่งก็คือเวียดนามใต้และเขมรจะอยู่ภายใต้อิทธิพลของฝรั่งเศส ในขณะที่ภาคเหนือของเวียดนามและจังหวัดของลาว 2 จังหวัด (ซาเหือและพงสาลี) จะอยู่ใต้การดูแลของกองทหารเวียดนามและกองทหารชาตินิยมลาว เพื่อแยกกองทัพที่เคยทำสงครามจึงกำหนดเขตแบ่งโดยใช้เส้นขนานที่ 17

หลังจากแบ่งประเทศด้วยเส้นขนานที่ 17 ภายใต้ข้อจำกัดที่ได้กำหนดขึ้น ที่ประชุมเจนีวาได้ปลดปล่อยภาคเหนือของเวียดนามเป็นอิสระ โดยมีไต้ยินตีกบชัยชนะของเวียดนามหนัก เนื่องจากสหรัฐอเมริกาว่าโฮจิมินห์จะเป็นฝ่ายชนะในการเลือกตั้งทั่วประเทศอย่างแน่นอน เวียดนามจึงต้องเผชิญกับการแทรกแซงโดยอเมริกาอย่างจริงจังโดยอ้างเงื่อนไขที่ว่าต้องการปกป้องเสรีภาพและอิสรภาพของเวียดนาม จุดสิ้นสุดบทบาทบนเส้นทางการเมืองของลัทธิเกาไต่คือช่วงที่โงห์เตียมขึ้นเป็นหัวหน้ารัฐบาลในเวียดนามใต้ด้วยการสนับสนุนของอเมริกาในปี ค.ศ.1954 ขณะนั้นการบริหารงานของเตียมเต็มไปด้วยอุปสรรคและความท้าทายจากกลุ่มที่มีอำนาจอยู่ตั้งแต่ก่อนที่เตียมจะมาบริหาร เนื่องจากการปกครองของฝรั่งเศสในช่วงก่อนได้นำกลุ่มอิทธิพลต่าง ๆ รวมทั้งองค์การทางศาสนาเข้าร่วมคณะรัฐบาลเพื่อคานอำนาจกันเอง โดยเฉพาะกลุ่มเกาไต่ กลุ่มฮวาฮ่าว และกลุ่มบิงห์เสวียน ทั้งสามองค์กรล้วนทำทลายอำนาจของเตียม จนกระทั่งอาจกระทบกระเทือนต่อเสถียรภาพการบริหารของรัฐบาล อเมริกาจึงยื่นมือช่วยเหลือด้วยการปราบองค์การทั้งสาม

การแทรกแซงกิจการภายในของเวียดนามใต้ที่เห็นได้ชัดคือการส่งพันเอกเอ็ดเวิร์ด แลนสเดล (Edward Lansdale) อดีตเจ้าหน้าที่หน่วยยุทธศาสตร์เข้ามาวางแผนการต่อสู้กับคอมมิวนิสต์ แลนสเดลอาศัยความแตกแยกและการแย่งชิงการเป็นผู้นำกันเองของลัทธิเกาไต โดยการซื้อตัวผู้นำบางคนให้หันกลับมาสนับสนุนอเมริกา จนทำให้ลัทธิเกาไตอ่อนกำลังลง ทำให้ไม่ว่าจะเป็นองค์กรเกาไตหรือองค์กรศาสนาใดที่สามารถท้าทายได้ก็อีก (สุด จอนเจ็ตสิน, 2544: 232-233)

3. ความสำเร็จและความล้มเหลวของลัทธิเกาไตในฐานะกลุ่มการเมืองและในฐานะกลุ่มลัทธิความเชื่อ

โดยเริ่มแรก ลัทธิเกาไตได้ตั้งฐานที่มั่นของลัทธิที่จังหวัดเตยนิ่งหอันห่างไกล เป็นเขตทุกันดารและไม่ได้ได้รับความสนใจจากรัฐบาลอาณานิคม จึงทำให้เกาไตเข้ามาเผยแพร่ศาสนาและขยายอิทธิพลในพื้นที่ได้ง่าย ความร่วมมือกับประชาชนผู้ศรัทธาทำให้เกาไตกลายเป็นองค์กรที่แข็งแกร่ง สามารถพัฒนาพื้นที่บริเวณโดยรอบเสมือนเมืองที่มีศาสนสถานของลัทธิเป็นศูนย์กลาง

จากการศึกษาพบว่าความมั่นคงของลัทธิเกาไตในฐานะทางการเมืองมีความผกผันมาโดยตลอด ทั้งด้วยปัญหาความแตกแยกภายในองค์กรเอง หรือจากการแทรกแซงจากภายนอก ลัทธิเกาไตก้าวสู่บทบาททางการเมืองด้วยเจตนารมณ์ที่จะปลดปล่อยเวียดนาม โดยพยายามร่วมมือกับกลุ่มชาตินิยมทางการเมืองเพื่อต่อต้านอาณานิคม แต่การดำเนินงานทางการเมืองของลัทธิมักพบกับความล้มเหลวในท้ายที่สุดเสมอ ในทางกลับกันบทบาทของลัทธิเกาไตทางศาสนามีการเติบโตขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากลัทธิเกาไตมีการผสมผสานแก่นของศาสนาที่หลากหลายและใกล้เคียงกับความเชื่อดั้งเดิมของคนในเวียดนามใต้ อาจกล่าวได้ว่าหลักการคำสอนของลัทธิมาจากการหยิบยืมจากศาสนาอื่นทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นศาสนาพุทธ ขงจื้อ เต๋าและศาสนาคริสต์ จึงสามารถดึงดูดผู้คนให้ศรัทธาอย่างรวดเร็ว ภายใต้หลักคำสอนเกี่ยวกับความเป็นเอกภาพ ความสามัคคี และการปลดปล่อยผู้คนจากความเจ็บปวดจากสงคราม เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ลัทธิเกาไตตระหนักถึงบริบทของสังคมภาคใต้ในเวลานั้น จึงได้ชักจูงมวลชนและสร้างความนิยมผ่านคำสอน กฎหมาย พิธีกรรม และการดำเนินการในรูปแบบขององค์กร และเข้ามามีบทบาทในการต่อต้านรัฐบาลอาณานิคมโดยเริ่มจากการเทศนาภายในวิหาร แต่เนื่องจากความขัดแย้งภายในลัทธิระหว่างผู้นำระดับสูงทำให้ลัทธิเกาไตถูกแบ่งเป็นหลายกลุ่มกระจายกันออกไปตามพื้นที่ต่าง ๆ เดิมอิทธิพลของเกาไตจำกัดอยู่แค่กลุ่มเล็ก ๆ ในหมู่ชนชั้นกลางเท่านั้น ทว่าการแยกกลุ่มดำเนินการเผยแพร่ศาสนาทำให้ลัทธิเกาไตเป็นที่รู้จักกว้างขวางยิ่งขึ้น อิทธิพลของเกาไตไม่สามารถขยายไปยังภาคเหนือและภาคกลางได้ ฟานจ็อก (Phan Nhoc) นักวิชาการชาวเวียดนามให้เหตุผลเกี่ยวกับการความสำเร็จในการขยายอิทธิทั้งทางศาสนาของกลุ่มเกาไตไว้ว่า ขบวนการทางศาสนาในภาคใต้อาศัยความกลมกลืนกับวัฒนธรรมดั้งเดิมในการดึงดูดผู้คน ขณะที่ภาคกลางและภาคเหนือยังไม่มีมีการเคลื่อนไหวทางศาสนาใด ๆ ตรงกันข้ามกับภาคใต้ที่มีกลุ่มศาสนาใหม่เกิดขึ้นหลายกลุ่ม ผู้คนในโคชินจีนที่เป็นดินแดนที่รวมความหลากหลายของเชื้อชาติไว้ ดังนั้นผู้คนไม่ยึดติดกับขนบธรรมเนียมทางวัฒนธรรมจึงเปิดกว้างและพร้อมรับสิ่งใหม่ ๆ ช่วงต้นศตวรรษที่ 20 ซึ่งสถานการณ์ในประเทศกำลังเลวร้าย ประชาชนจึงต้องการความเปลี่ยนแปลง ขณะนั้นลัทธิเกาไตก็ถือกำเนิดขึ้น โดยปลุกจิตวิญญาณของประชาธิปไตยเพื่อสนองความต้องการ

ความเท่าเทียมกันของประชาชน เห็นได้ชัดว่าลัทธิเกาได๋ใช้ประโยชน์จากลักษณะการปกครองในโคชินจีนมา เป็นตัวดึงดูดผู้คน

หลังจากการดำเนินงานในรูปแบบองค์กรทางศาสนาพบว่า ความขัดแย้งระหว่างผู้นำลัทธิระดับสูงเป็น สาเหตุของการแบ่งแยกของลัทธิเกาได๋ เมื่อดำเนินกิจกรรมทางศาสนาผู้นำบางกลุ่มไม่เห็นด้วยกับหลักคำสอน และมุมมองทางเทววิทยาของลัทธิเกาได๋ เป็นต้นว่าตอนที่ย้ายศาสนสถานจากวัดโกแกน (Co Ken) ไปยังเจย์ ลิงห์ ศาสนสถานแห่งใหม่นี้มีรูปแบบการจัดการภายในเหมือนกับศาสนาคริสต์นิกายคาทอลิก ซึ่งขัดกับวิถี ดั้งเดิมของลัทธิ อีกทั้งผู้นำลัทธิขณะนั้นคือนายฟิมกตักที่มีความทะเยอทะยานสูง จึงมุ่งผูกสัมพันธ์กับกลุ่มชน ชั้นกลางเพื่อประโยชน์ในการขยายอิทธิพลและการเติบโตขององค์กร ทำให้ผู้นำระดับสูงหลายคนแยกตัว ออกไป กระนั้นก็ยังอยู่ภายใต้ชื่อเกาได๋เช่นเดิม นอกจากนี้การบริหารงานภายในองค์กรและการจัดการกอง กำลั้งระดับล่างไม่เสถียร กล่าวคือการประสานงานระหว่างสาขาที่แยกตัวออกจากศูนย์กลางของลัทธิในเตย์ นิงห์สร้างจุดอ่อนที่ทำให้ฝ่ายตรงข้ามนำไปใช้ประโยชน์

ลัทธิเกาได๋เข้าสู่เส้นทางทางการเมืองเมื่อปี ค.ศ. 1930 เมื่อเผชิญกับอำนาจของอาณานิคมและ คอมมิวนิสต์ ลัทธิเกาได๋ดำเนินงานตามวิสัยทัศน์ชาตินิยมและตามวัตถุประสงค์ของหลักคำสอนของลัทธิในการ รวมทุกคนให้เป็นหนึ่งเดียว ช่วงเวลาที่มีการเรียกร้องอิสรภาพของประเทศกลุ่มเกาได๋ได้เปลี่ยนแปลงและ ปรับตัวให้เข้ากับสภาพทางสังคมและการเมืองในขณะนั้นเพื่อความอยู่รอดของลัทธิ แม้ว่าจะสามารถยืนหยัด และเลี่ยงการถูกกำจัด รวมถึงการฟื้นฟูอำนาจคืนมาได้ทุกครั้ง ความไม่แน่นอนเกี่ยวกับความร่วมมือกับกลุ่ม ต่อต้านอาณานิคม ที่เห็นได้คือในยุคอาณานิคมศาสนาในอินโดจีนของฝรั่งเศสสามารถดำเนินกิจกรรมอย่า อิศระ เพราะเจ้าหน้าที่อาณานิคมเห็นว่าศาสนาเป็นสิ่งที่ช่วยขัดเกลาให้ประชาชนมีศีลธรรม แต่เมื่อกลุ่มเกาได๋ เข้าร่วมขบวนการชาตินิยม ฝรั่งเศสจึงต้องปราบปรามขบวนการที่เป็นภัยต่อการปกครองของรัฐบาลอาณานิคมเหล่านี้ ลัทธิเกาได๋จึงล้มเหลวในการเรียกร้องอิสรภาพครั้งแรก ส่วนในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ชาวญี่ปุ่น เห็นว่าศาสนาสามารถใช้เป็นอาวุธทางการเมืองได้จึงได้ร่วมมือกับกลุ่มเกาได๋ ทั้งยังฝึกกองกำลังให้ด้วย หลังจากญี่ปุ่นพ่ายแพ้แก่เวียดมินห์ ลัทธิเกาได๋ก็เปลี่ยนฝั่งอีกครั้ง โดยเข้าร่วมกับกลุ่มพรรคคอมมิวนิสต์ของโฮ จิมินห์ ช่วงหลังผู้นำของลัทธิเกาได๋ไม่พอใจเกี่ยวกับการปกครองแบบพรรคคอมมิวนิสต์ ด้วยอยากจะสนับสนุน ระบอบประชาธิปไตยจึงหันมาต่อต้านพรรคคอมมิวนิสต์โดยเข้าร่วมกับฝ่ายฝรั่งเศส และกลุ่มเกาได๋เปลี่ยนทำที่ อีกครั้งเมื่อเห็นชัยชนะเหนือฝรั่งเศสของกลุ่มเวียดมินห์ ด้วยการตัดสินใจสนับสนุนแก่ผู้นำคนหนึ่งของลัทธิเกาได๋ทำให้ เกาได๋ให้การสนับสนุนสหรัฐแทน การกระทำดังกล่าวของลัทธิเกาได๋สร้างความไม่พอใจแก่หลายฝ่าย ในความ เป็นจริงรัฐบาลไม่ได้พยายามชี้แนะหรือควบคุมกิจกรรมทางศาสนาในช่วงเริ่มแรก แต่เมื่อกลุ่มเกาได๋ได้เปลี่ยน จากองค์กรศาสนาเป็นขบวนการมวลชนจึงต้องเผชิญกับการปราบปรามอย่างเข้มงวด นอกจากนี้ความ แตกแยกภายในองค์กรทำให้ถูกแทรกแซงได้ง่าย กระทั่งลัทธิล้มเหลวในฐานะองค์กรทางการเมือง

ในฐานะบทบาททางศาสนาของเกาได๋กลับตรงกันข้ามกับบทบาททางการเมือง หลังจากที่ถูกทัพของ พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามเหนือเอาชนอะเมริกาเมื่อปี ค.ศ. 1968 และทำการปฏิรูปประเทศ สมาชิกของลัทธิ เกาได๋ทั้งที่ลี้ภัยไปยังต่างประเทศ และที่หลงเหลืออยู่ในประเทศได้ดำเนินกิจกรรมของลัทธิต่อไป ในเวลาต่อมา รัฐบาลคอมมิวนิสต์ก็ไม่กีดกันองค์กรศาสนาใด ๆ ในเวียดนาม และให้เสรีภาพในการนับถือศาสนาภายใต้การ

ดูแลของรัฐบาล ด้วยเหตุนี้ลัทธิเกาไต้จึงกลับมามีอิทธิพลในเวียดนามอย่างช้า ๆ การดำเนินกิจกรรมในลัทธิเป็นไปอย่างมั่นคง จนช่วงปี ค.ศ.1995-2010 รัฐบาลจึงได้ยอมรับองค์การศาสนาเกาไต้ว่าเป็นหนึ่งในศาสนาของเวียดนาม

บทสรุป

ลัทธิเกาไต้ก่อตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการเมื่อปี ค.ศ.1926 ภายใต้บริบททางสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ผู้นำของลัทธิเกาไต้ได้เลือกเวลาที่เหมาะสมในการเผยแพร่ลัทธิออกไปช่วงการเกิดความขัดแย้งในเวียดนามใต้ที่อยู่ในการปกครองของรัฐบาลอาณานิคมฝรั่งเศส ลัทธิเกาไต้เป็นผลผลิตจากการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างโลกตะวันตกและโลกตะวันออกอันสอดคล้องกับความหลากหลายทางชาติพันธุ์ของคนในเวียดนามใต้ ความหลากหลายของเชื้อชาติทำให้ไม่มีการยึดติดทางด้านวัฒนธรรมดั้งเดิมมากนักซึ่งเหตุนี้จึงเอื้อการถือกำเนิดของลัทธิเกาไต้

ลัทธิเกาไต้ นำความเชื่ออันเก่าแก่เอเชียตะวันออกได้แก่ ศาสนาพุทธ ลัทธิเต๋า และลัทธิขงจื้อ ผสมกับความเชื่อดั้งเดิมของเวียดนามเกี่ยวกับวิญญาณและพิธีทางไสยศาสตร์มาเป็นรากฐานของลัทธิตน การก่อตั้งลัทธิเกาไต้เกิดขึ้นเพื่อสนองความต้องการสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวเวียดนาม เนื่องจากความลำบากของประชาชนตั้งแต่ช่วงการปกครองครองราชวงศ์เหงวียนที่มีการขูดรีดภาษีอย่างหนักจนส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มชนชั้นกรรมาชีพ ต่อมาหลังการเข้ามาเวียดนามของฝรั่งเศสก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหลายประการ อาทิ ทำให้เวียดนามสูญเสียเอกราชและอำนาจในการปกครองตนเอง ระบบเศรษฐกิจถูกทำลายโดยระบบทุนนิยมที่ดึงเวียดนามเข้าสู่ตลาดโลก ทำให้เกิดชนชั้นและค่านิยมแบบใหม่ขึ้น เป็นต้น ผู้คนจึงเริ่มมีความคิดที่จะต่อต้าน ดังนั้นจากแนวคิดทางศาสนาและอุดมการณ์ของลัทธิเกาไต้ ที่มีเป้าหมายหลักคือการปลดปล่อยมนุษย์จากความเจ็บปวดและสร้างความสามัคคีระหว่างผู้คนบนโลก จากแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นเอกภาพและความเท่าเทียมกันระหว่างชนชั้นที่แพร่กระจายอย่างรวดเร็วทั้งในหมู่ชนชั้นกลางและประชาชนระดับล่าง จึงเป็นแรงผลักดันให้ชาวเวียดนามที่ต้องอิสระของชาติเข้าร่วมลัทธิมากขึ้นซึ่งนำไปสู่ความร่วมมือระหว่างกลุ่มเกาไต้และกลุ่มขบวนการชาตินิยมอื่น ๆ ในเวียดนามใต้ที่ดำเนินการต่อต้านอาณานิคมฝรั่งเศส จึงนับว่าเป็นการก้าวสู่บทบาททางการเมืองของลัทธิ

กลุ่มเกาไต้ได้ซึ่งได้รับแรงสนับสนุนจากชาวนาและคนชนชั้นกลางส่วนใหญ่ของภาคใต้ เกาไต้ได้ร่วมกับองค์การชาตินิยมอื่นในโคชินจีนซึ่งก็คือ กลุ่มเวียดนามผู้รัก การดำเนินงานช่วงนี้ของกลุ่มเกาไต้มุ่งเน้นการรื้อฟื้นระบอบกษัตริย์ สนับสนุนการครองราชย์ของเจ้าชายเกื่องเต๋ที่ลี้ภัยไปยังญี่ปุ่น บทบาททางการเมืองของเกาไต้ชัดเจนขึ้นเมื่อเข้าร่วมกับกลุ่มชาตินิยมและพันธมิตรเองเป็นขบวนการทางการเมือง เส้นทางทางการเมืองของลัทธิเกาไต้ไม่มีความแน่นอนแม้แต่น้อย ในช่วงเวลาแห่งการต่อสู้เพื่อปลดปล่อยเวียดนาม ลัทธิเกาไต้จำต้องผกผันไปตามสถานการณ์ภายในประเทศด้วยต้องการรักษาอำนาจและอิทธิพลของลัทธิตนให้ดำรงอยู่นอกจากจะทำตามเป้าหมายในการฟื้นฟูระบอบกษัตริย์ ยังต้องถูกบังคับให้เข้าร่วมกับศัตรูอย่างฝรั่งเศส การถูกปราบปรามโดยรัฐบาลโงดิงห์เดียม และการถูกยุติบทบาทของลัทธิภายหลังจากการรวม อาจกล่าวได้ว่า นอกจากกองกำลังที่แข็งแกร่งและอิทธิพลในเวียดนามใต้ที่กว้างขวางนั้น เกาไต้ไม่ประสบความสำเร็จในฐานะ

กลุ่มการเมืองอย่างแท้จริง ในทางตรงกันข้ามเมื่อเวลาผ่านไปอิทธิพลทางศาสนาของเกาไต่ก็ฟื้นฟู่ขึ้นอีกครั้ง
หลังจากรัฐบาลคอมมิวนิสต์ยอมรับว่าเกาไต่เป็นศาสนาในเวียดนาม และอนุญาตให้ดำเนินกิจกรรมของลัทธิ
ต่อไปจนถึงปัจจุบัน

รายการอ้างอิง

หนังสือและเอกสารสิ่งพิมพ์

- David A. Armstrong. (2004). **The Joint Chiefs of Staff and The First Indochina War 1947-1954**. Washington DC, Office of Joint History.
- Đình Quang Tiến. (2560). **Giá trị văn hóa của đạo Cao Đài trong đời sống cư dân Nam Bộ (ค่านิยมทางวัฒนธรรมของลัทธิเกาไตในวิถีชีวิตเวียดนามใต้)**. Chuyên ngành văn hóa học, Học Viện, Chính Trị Quốc Gia Hồ Chí Minh.
- Gabriel Gobron. (2013). **Lịch Sử Của Đạo Cao Đài**. แปลโดย Nguyễn Văn Hồng. Đại Đạo Tam Kỳ Phổ Độ, Tòa Thành Tây Ninh.
- James E. Westheider. (2007). **The Vietnam War**. United States of America : Greenwood Press.
- Phan Phuc Loc. (2019). **Vấn Đề Thực Hiện Chính Sách Tôn Giáo Đối Với Đạo Cao Đài Ở Tây Ninh Hiện Nay (ปัญหาการดำเนินงานตามนโยบายศาสนาเกาไตในเตี้ยนึ่งห้ปัจจุบัน)**. Luận văn thạc sĩ chính trị học, Viên hàn lâm khoa học xã hội Việt Nam, Học Viện Khoa Học Xã Hội.
- Yen Ba Vu. (2019). **Dividing The Data: Khmer-Vietnamese Relations from 1930-1954 in The Mekong Delta**. Undergraduate Senior Thesis Department of History, Columbia University.
- กฤษณะ ทองแก้ว. (2550). **ขบวนการชาตินิยมเวียดนาม กรณีศึกษาขบวนการชาตินิยมชุกเติน ค.ศ.1904-1925**. สารนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาประวัติศาสตร์เอเชีย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เชิดเกียรติ อรรถากร. (2532). **ขบวนการคอมมิวนิสต์เวียดนาม ค.ศ. 1925-1945**. สารนิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภาควิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุญเรือง ปญญาวิโร. (2544). **มนุษย์นิยมในปรัชญาขงจื้อ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ.
- บัณฑิต เวชสาร. (2517). **แนวร่วมปลดแอกของโฮจิมินห์**. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์.
- แบสตัน, จอห์น และเบนดา, แฮรี่ เจ. (2541). **ประวัติศาสตร์เอเชียสมัยใหม่ : ลัทธิอาณานิคม ลัทธิชาตินิยมและการสลายตัวของลัทธิอาณานิคม**. แปลโดย ภรณ์ กาญจนันฐิติ และชื่นจิตต์ อ่ำไพพรรณ. กรุงเทพฯ : มูลนิธิโครงการตำราทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- พิชฎพรรณ ช่วงประยูร. (2560). **ความสัมพันธ์ระหว่างขบวนการเวียดนามกับสหรัฐอเมริกา ค.ศ. 1944-1954**. สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ ภาควิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- วชรพร นวลตา. (2557). **ประวัติศาสตร์เวียดนามตอนใต้ ตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 8 ถึงกลางคริสต์ศตวรรษที่ 20**. สารนิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาประวัติศาสตร์ศึกษา ภาควิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วนิชฐนาถ นิลดี. (2555). **ขบวนการคอมมิวนิสต์ในเวียดนาม ค.ศ. 1945-1975**. สารนิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศศิธร นพรัตน์. (2553). **ยุทธวิธีของเวียดกงในสงครามเวียดนาม ค.ศ. 1965-1975**. สารนิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ศึกษา ภาควิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เสกสรรค์ ประเสริฐกุล. (2516). **สงครามอินโดจีน**. กรุงเทพฯ : เจริญ วิทยการพิมพ์.
- เหียงนัคกเวียน. (2552). **เวียดนามประวัติศาสตร์ฉบับพิสดาร**. พิมพ์ครั้งที่ 2. แปลโดย เพ็ชรี สุมิตร. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโครงการตำราทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- อนันท์ธนา เมธานนท์. (2541). **บทบาทของกลุ่มลัทธิความเชื่อทางศาสนาในโคชินจีน สมัยอาณานิคม (ค.ศ. 1867-1954) : กลุ่มเกาไต และกลุ่มฮั่วเหา**. สารนิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ สาขาวิชาประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วารสาร

- Shaikh Farid. (June 2016). “**Caodaism: A Syncretic Religion Of Vietnam**”. 1(1) : 53-58.
- Tran My Van. (March 1996). “**Japan and Vietnam’s Caodaists: A Wartime Relationship (19939-1945)**”. Journal of Southern Asian Studies 27(1): 179-193.
- Truong Van Chung. (2015). “**The Characteristics of Culture and Religions in Ho Chi Minh City, Vietnam: Processes of Acculturation, Transformation and Accumulation**”. Tattva-Journal of Philosophy 7(2): 27-51.
- Truong Van Chung, Nguyen Thoai Linh. (2016). “**The Situation of New Religious Studies in Vietnam**”. Tattva-Journal of Philosophy 8(1): 45-60.
- ธนันท์ ปุณวรรณา. (มกราคม 2555). “**สถานภาพความรู้ว่าด้วยเรื่อง: ความสัมพันธ์เวียดนาม-สหรัฐอเมริกาในวิทยานิพนธ์เวียดนาม**”. วารสารลุ่มน้ำโขง 8(1) : 63-93.
- พิเชฐ สายพันธ์. (มกราคม-มิถุนายน). “**เมืองแกลง-เตียนเบียนฟู: การเมืองชาติพันธุ์และการเปลี่ยนผ่านสู่รัฐสังคมนิยมของกลุ่มไทในเวียดนาม**”. วารสารสังคมวิทยา มหามกุฏราชวิทยาลัย 30(1) : 10-42.

อรรถสิทธิ์ สุณาโท. (ธันวาคม 2551). “วิถีมนุษยนิยมในปรัชญาขงผู้นี้”. วารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์ 3(6) : 92-102.

บทความ

Jenet Hoskins. (2006). **Caodai exile and Redemption: A New Vietnamese Religion's Struggle For Identity**. University of Southern California.

Jeremy Jammes. (2010). **Divination and Politics in Southern Vietnam: Roots of Caodai**. University Brunei Darussalam.

Joy E. Schaeffer. (2016). **Religious Resistance Imperialism And The Militarisation Of Cao Dai 1924-1954**. United States Military Academy.

Stephanie Perrin. (2011). **Diaspora as Religious Doctrine: An Apostle of Vietnamese Nationalism Comes to California**. Ryerson University.